



A NEVELŐ ÚR.

TÁRSADALMI ÉLETKÉP 3 FELVONÁSBAN.



IRTÁK :

MORÓCZ JENŐ és TELLÉRY GYULA.



Ára 2 korona.



IGLÓ 1911.

A SZEPESI LAPOK NYOMDAVÁLLALATA KIADÁSA.

SZEMÉLYEK :

Bikk Lőrinc, kereskedelmi tanácsos.

Elza, neje.

Margit, leánya.

Matild, társalkodónő.

Szekeres, nevelő.

Tornyai Antal, földbirtokos.

Vilma, leánya.

Kossa, irodai gyakornok.

Gábor Alfréd, szerkesztő.

Szerafin.

Csikász, irodavezető.

Terus, szobaleány.

Történik Budapesten, a kilencvenes évek
végén.

Első felvonás.

(Csinosan butorozott szoba, jobbról két, balról és középen egy ajtóval. A középső ajtó az előszobába vezet. A hátsó fal mellett jobbról könyvesszekrény, balról állvány virágokkal. A színpad elő részén jobbról karosszék, előtte kis asztal, körülötte székek. A falon képek.)

I. JELENET.

(Terus, szobaleány.)

TERUS: *(A függöny felgördültével kezében seprő, feje be-kötve. Takarít. Figyelmesen nézi a jobb oldalon lévő asztalt, miután azt letörülte.)* Tiszta, mint a tükör. Most már igazán nem szólhat semmit Matild kisasszony, remélem, ma nem talál kifogásolni valót a takarításomban. Rettenetes teremtség ez a Matild kisasszony, mást se tud, mint a szegény cselédeket szapulni a nagysága előtt. Semmi se tetszik neki. Ha így teszem, úgy kellett volna, ha amugy csinálom, akkor meg emigy lett volna jobb. Nem mondom, ha még nagysága volna, de hát ő is csak olyan fizetett személy, mint én, vagy a szakácsné, afféle társalkodónő. Nem is tudom, mi szükség van az ilyen társalkodónőkre? Hát az is munka, hogy ott ül folytonosan a Margit kisasszony tanulása alatt a szobában s őrködik, hogy a nevelő urral jól viseljék magukat? Kell is azokra vigyázni! Hisz a nevelő ur olyan jámbor fajta, mintha tizig se tudna olvasni. Meg aztán rám se vigyáz senki, mégsem esik bennem hiba.

MÁSODIK JELENET.

(Előbbi, Kossa.)

KOSSA: *(Balról belép és Terushoz siet.)* Jó reggelt aranyos! *(Át akarja ölelni, de Terus kisiklik karjaiból.)*

TERUS: *(Szabadkozva.)* Ne izéljen gyakornok ur, látja, hogy nem érek rá tereferélni.

KOSSA: Imádott Teruskám, létezik-e magácskánál csinosabb szobacicus a világon? Engedje meg, hogy hódolatomat újból lábaihoz tessesem.

TERUS: Gyakornok ur, hát nem megmondtam már legalább százszor, hogy nekem ne tegye a szépet?

KOSSA: Hiába szabadkozik, mert én nem tágitok. Ugyan mondja, miért szalad úgy előlem? Hát nem örül a lelke, hogy van valaki a világon, aki szüntelenül csak magácskáért eped?

TERUS: De én utánam ne epekedjék, én tisztességes leány vagyok, érti? Menjen a dolgára!

KOSSA: (*Lehangoltan.*) Megyek Teruskám, megyek. Hiszen csak azért szaladtam fel, hogy ezt átadhassam. (*Virágot ad át neki.*) Látta, én mindig csak magára gondolok.

TERUS: No hallja, ez már mégsem szép a gyakornok urtól. Hát nem tudja a pénzt okosabb dologra költeni?

KOSSA: No lám, hát igazán nem szereti a virágot? (*Félre.*) Most már csak azt szeretném tudni, mivel lehet ezt a fruskát meghódítani? (*Fenn.*) No fogadja el édes, ha már megvettem.

TERUS: Isten neki, adja ide hát. (*Elveszi.*) Ha még kisasszony volnék, nem csodálnám, de egy szegény szobaleányra csak nem dobja ki a pénztét.

KOSSA: Sohse szerénykedjék! De igaz, mit csinál Margit kisasszony?

TERUS: Mit csinál? Hát tanul, mint mindig. Szörnyű nehéz lehet az a tanulás. Hát még az érettségi!

KOSSA: Biz az nehéz, én is belebuktam . . .

TERUS: Hát a gyakornok ur is a gimnáziumot tanulta?

KOSSA: Nem, én a kereskedelmit végeztem, hanem mondhatom, hogy az is nehéz volt.

TERUS: Csodálom is, hogy a mi kisasszonyunk kibirja azt a sok tanulást. Én bizony nem tanulnék, ha az ő helyében volnék!

KOSSA: Könnyű azt mondani, de ha egyszer a principális ur azt akarja, hogy Margit nagysám az érettségit letegye, akkor annak meg kell lennie. Kemény ember ám a mi pñncipálisunk. Tudja mit

jelent az, ha a principális ur azt mondja: akarom? Az annyi, mint a szentírás, sőt talán még annál is több.

TERUS: (*A seprőre támaszkodva, okoskodó hangon.*) Hát az mind igaz, hogy a nagyságos ur akarata szent, de hát én azért mégsem tudom megérteni, minek a mi kisasszonyunknak az az érettségi? Az jó lehet a férfiaknak, de mi haszna van, ha egy leány töri magát utána, pláne egy kisasszony!

KOSSA: Hát maga azt sem tudja? (*Fontoskodva.*) A kisasszony azért teszi le az érettségit, hogy orvos lehessen.

TERUS: (*Csodálkozva.*) Mit nem mond!

KOSSA: Mert azt is tudnia kell, hogy ezután a nők a törvény értelmében elfoglalhatják majdnem mindazon pályákat, melyeket eddig csak mi férfiak bitoroltunk. Ezért alapították legujabban a leánygimnáziumot is, hogy ott a szükséges ismereteket megszerezhessék.

TERUS: Tehát Margit kisasszony is a leánygimnáziumot tanulja?

KOSSA: Igen, csakhogy magánuton. Azért fogadott a principális ur nevelőt, hogy az őt az érettségire előkészítse. A nők ezután orvosok, gyógyszerészek, tanárok lehetnek, ha arra tehetségük van, sőt — ha a nőemancipáció győzedelmeskedik, akkor a nők ugyanazon pályákra léphetnek, melyekre eddig csak a férfiak birtak jogosultsággal.

TERUS: (*Örömmel, a seprőt eldobva magától. Átmegy a bal előtérbe.*) Hisz akkor én is más lehetek még valamikor. Nem is söpörök tovább szobát, nem én, üssön be csak az a nőemancipáció!

KOSSA: (*Kíváncsian.*) Aztán mondja csak Terus, mi szeretne akkor lenni?

TERUS: Hogy mi? Hát — teszem azt: mozdonyvezető!

KOSSA: Ha megszerzi a szükséges előtanulmányokat, az is lehet. Akkor mindenesetre maga lesz a világ legszebb mozdonyvezetője. De mondja csak, miért szeretne éppen mozdonyvezető lenni?

TERUS: Azért, mert Feri is az.

KOSSA: (*Meghökkenten.*) Feri? Hát az miféle szent?

TERUS: Nem szent az lelkem, hanem a vőlegényemet híjják úgy.

KOSSA: No tessék! Hát mért nem mondta ezt mindjárt? (*Félre.*) S én még ráköltöm a lóversenyen nagy keservesen összenyert pénzemet. (*Fenn.*) No hallja Terus, azt mégsem hittem volna, hogy magának már vőlegénye is van. Ez nem szép magától. Az ördög látott ilyen erényes szobacicát.

TERUS: No hát most lát a gyakornok ur!

KOSSA: (*Magában.*) Igazán a magamfajta ember sohasem tudhatja, hol keressen magának ismeretséget. Ha az ember a principális ur leányának udvarol, az előtt nullák vagyunk, a szobacicák pedig sokalnak bennünket. (*Elkeseredve.*) Az ember a hölgyek körében sehogysen érvényesülhet.

TERUS: (*Kívülről hangok hallatszanak.*) Jaj, a nagysága hangját hallom. (*A könyvesszekevényhez siet és azt törölgetni kezdi.*)

KOSSA: (*Ijedten.*) És én még mindig itt vagyok. Terus, meg ne mondja ám senkinek, hogy tőlem kapta azokat a virágokat. (*Félre.*) Eh, nem marad egyéb hátra, a trafikos kisasszonyokhoz szegődöm. (*Gyorsan el a középső ajtón.*)

III. JELENET.

(*Bikk és Elza jobbról jönnek. Terus.*)

BIKK: Kérlek annak a leánynak fenomenális esze van.

ELZA: Jó, megengedem, de az bizonyos, hogy a sok tanúlással túlerőlteti magát.

BIKK: Eh, lári-fári. Az én leányom, hogy mondhatsz ilyet!? Te csak okoskodsz, ellentmondasz, de nem tekinted a dolog nagy jelentőségét. Ha mindenki hozzád hasonlóan gondolkoznék, hol maradna akkor a nőemancipáció nagy elve?

TERUS: (*Magában.*) Ah, ők is arról beszélnek! (*El középen.*)

ELZA: Az én időmben is tanultak a leányok, de csak annyit, amennyit megbirtak.

BIKK: A te idődben nem voltak láánygimnáziumok, de hála a felvilágosult kor mindent ujjaalakító szellemének, ma már ilyenek is vannak.

ELZA: De Margitnak nincs szüksége arra, hogy magának pályát keressen. A sok tanulás kimeríti őt, én aggódok miatta.

BIKK: (*Nevetve.*) Sohse aggódj, gyermekjáték neki a tanulás. Aztán azért tartunk nevelőt, hogy megkönnyítsük a tanulását. Egy szóval nem török ellentmondást. (*Nyomatékkal.*) Akarom. Ki adjon példát, ha nem mi, akiket vagyoni helyzetünk mintegy kijelöl arra, hogy a nagy eszmék előbbrevitelében segédkezzünk. Pá édesem! (*Kifelé indul.*)

ELZA: Remélem, meggondolod a dolgot.

BIKK: Ugyan hagyd el. Amit egyszer megmondtam, azt megmondtam. (*Visszafelé jön.*) Igaz, Tornyaiék megjöttek.

ELZA: Hát csak mégis visszajöttek a fővárosba? Pedig ugyan csak soká tanakodtak rajta.

BIKK: Megjöttek és ezentúl a telet a fővárosban töltik. Ugyan mit is szerethettek azon a hitvány falun. Egészen elmaradtak a világtól. De remélem, most, hogy feljöttek, őket is megnyerem a nagy eszmének. Végre Tornyai is vagyonos ember, az ő közreműködése nagyot lendíthet ügyünkön. (*El balra.*)

IV. JELENET.

(*Elza egyedül.*)

ELZA: Én meg azt hiszem, hogy Tornyainak több esze lesz e tekintetben. Szegény Lőrinc, egészen belebolondult a nőemancipációba. Hiszen szó sincs róla, nagy kérdés, régóta foglalkoznak vele, de végre is, nincs sehol megírva, hogy éppen Lőrincnek kell azt megoldani. S ő azt hiszi, hogy ez a misszió reá várakozik. Ha én, mint nő lelkesednék érte, az természetesebb volna, de ő, férfi léte! Mindig van valami felkapott kedvenc ideája, melynek érdekében azután kész a legnagyobb szélsőségekre. Azelőtt másról sem tudott beszélni, csak a löversenyekről, lovakról és zsokékról, most meg a nőemancipáción lovagol, mintha legalább is elsőnek akarna beérkezni. Szegény Margit, sajnálattal kell látnom küzködését, a tudományt nem az ő számára találták fel. És mily örült gondolat: orvosnak akarja Lőrinc taníttatni! Az én jó, gyengéd lelkű Margi-

tomat, aki egy bogarat sem képes eltiporni. Elájulna az első műtét-nél, melyet rábiznának. Ő, aki eddig csak szépet, jót látott az élet-ből, akinek fogalma sincs a világ ezerféle betegségéről, az emberi test nyavalyáiról, meghalna, ha mindazt megismerné, amit egy orvosnak naponként látni, tudni és tapasztalni kell. Legyenek orvos-nőkké, akiknek kedvük, hivatásuk van hozzá, de az én jó Margito-mat hagyják meg ártatlan, vidám kedélyű, mosolygó leánynak, akit a virágillat gyönyörrel tölt el, de aki sohasem tudna hozzászokni a kórházak karbolos levegőjéhez. (*Gondolkozva.*) Ki kell talánom valamit, amivel Lőrincnek ezt a legujabb hóbortját megakadályo-zom. Szegény Margit a világért sem merne szólni, olyan megadás-sal tűri sorsát, mint az elítélt, akit kinpadra vontak. Ha szemeim nem csálnak, a nevelő úr sem veszi valami komolyan a dolgot. Persze nem szól semmit, hisz nála kenyérvkérdés az egész. De olyan romlatlan, derék ifjunak látszik, talán pártomra állana, ha felvilá-gositanám szándékaim felől. Próbát teszek vele. (*Csenget.*)

V. JELENET.

(*Elza, Terus belép.*)

TERUS: Parancsol nagysága?

ELZA: Ha a nevelő ur megérkezik, értesítsd, hogy az óra előtt beszélni óhajtok vele s vezesd hozzám a szalonba.

TERUS: A lépcsőn láttam felfelé jönni az imént. (*Kívülről csöngetnek.*) Bizonyosan ő lesz.

ELZA: Akkor itt várom. Siess, bocsásd be.

TERUS: Igenis. (*El középen.*)

VI. JELENET.

(*Elza, majd Szekeres.*)

ELZA: (*Leül jobbról.*) Komolyan beszélek vele, azt hiszem, művelt ember létére megérti egy anya aggodalmait.

SZEKERES: (*Középen belép. Kezében könyvek és iskolai gya-korlatok, melyeket a baloldalon levő asztalra helyez. Elza előtt meghajtja magát.*) Nagyságos asszonyom!

ELZA: (*Nyájasan.*) Beszélni óhajtok önnel, nevelő ur, még pedig nagyon fontos ügyben.

SZEKERES: Nagyságos asszonyom, magam is óhajtottam ezt a találkozást.

ELZA: (*Meglepetten.*) Ah, mily ügyben? (*Félre.*) Bizonyosan fizetésjavítást akar.

SZEKERES: Nagyságos asszonyom, az a feladat, melylyel csekélységemet megbizni kegyeskedtek, hogy tudniillik Margit kisasszonyt az érettségire előkészítek, annyira megtisztelő reám nézve, hogy szinte félek, hogy azzal, amit mondani fogok, neheztelésüket vonom magamra.

ELZA: Igazán kíváncsivá tesz. (*Üléssel kínálja Szekerest.*) Legyen nyugodt, a legnagyobb érdeklődéssel várom szavait.

SZEKERES: Tehát nagyságos asszonyom, engedje kijelentenem, miszerint képtelen vagyok az elvállalt kötelezettséget teljesíteni, mert Margit kisasszonyt nem tartom képesnek arra, hogy az érettségi vizsga tananyagával megbirkózzék.

ELZA: (*Örömmel.*) Én is ebben a véleményben vagyok, s épp erről akartam önnel értekezni.

SZEKERES: Kötelességemnek tartottam ezt kijelentenem, mert habár sajnálnom kell, hogy ebben a kedves házban nem működhetem tovább, nem akarok a kisasszony esetleges boldogtalanságának egyik okozója lenni. A nagyságos urnak nem mertem szólani, mert neki a taníttatás annyira kedvenc eszméje, hogy talán hitelt sem adna szavaimnak.

ELZA: Lőrinc nagyon elfogult ebben a tekintetben, egészen beleélte magát abba a gondolatba, hogy Margitból tudóst neveltet.

SZEKERES: Éppen ezért — úgy gondoltam — nagyságos asszonyom előtt tárom fel a helyzetet, mert az anyák mindig fogékonyabbak gyermekeik boldogsága iránt.

ELZA: (*Kézet nyujtva.*) Köszönöm, ön igazán derék ember!

SZEKERES: (*Zavartan.*) Oh kérem . . .

ELZA: S mivel a dolgot előttem ily őszintén feltárta, remélem, segítségemre lesz férjem meggyőzésében. Nos, nevelő ur, kössünk

szövetséget. Egyelőre folytassa csak az órákat, mert a teendők felett gondolkoznunk kell. De remélem, rövid idő múlva győzünk.

SZEKERES: Én megteszem a tölem telhetőt.

ELZA: Talán egy jó eszme vagy a véletlen véget vet ennek a hóbotnak. Azonnal küldöm Margitot és Matild kisasszonyt, hogy az oktatást megkezdhesse. Csak arra kérem, lehetőleg ne terhelje túl Margitot. Addig is, míg győzünk, legyünk óvatosak. *(Fejével bólint.)*

SZEKERES: *(Meghajlja magát.)* Nagyságos asszonyom, számithat reám. *(Baloldali asztal felé tart.)*

ELZA: *(El iobbra.)*

VII. JELENET.

(Szekeres egyedül.)

SZEKERES: *(Komikus elkészedettséggel magához.)* No annyi bizonyos, hogy nagy bikfic vagy, édes Zoltán barátom! Más ember a te helyedben arra törekednék, hogy mentül tovább tartson a kondíció és te elég ostoba vagy magad végét vetni az egésznek. Nem hiába filozopter vagy! *(Fel és alá jár a szobában.)* Ha pedagógiai oldaláról tekintem a dolgot, úgy nyugodt lélekkel mondhatom, helyesen jártam el. De ha a szívnék törvényeit tartom szem előtt, egészen másképp kellett volna cselekednem. Igaz, hogy Margit kisasszony fejcskéje nem igen veszi be a latin tudományt, de hát minek annak a latin nyelv, aki olyan szépen, olyan behizelgően tud magyarul beszélni? Az is igaz, hogy az én kis tanítványom egy cseppet sem érdeklődik a klasszikusok iránt, azok szépségei nem lelkesítik, de hát nem elég klasszikus-e ő maga, szép, szabályos arcával, álomló szőke hajával, nagy kék szemével? *(Megdöbbenve.)* Boldog Isten, mit cselekedtem? A tanférfiú kerekedett felül bennem, s ennek majd a szerető szív issza meg a levét. *(A baloldali asztalhoz ül.)* Így ni, foglaljunk helyet, úgy sem tart már sokáig. Az a gondolat, hogy nemsokára válnom kell, s hogy ezt a válást saját magam idézem elő, igazán elkészerít. *(Sóhajtván.)* No de ki tudja, mit hoz a jövő!

VIII. JELENET.

(*Matild kisasszony és Margit jobbról jönnek. Szekeres.*)

MARGIT: Jó reggelt nevelő ur! (*Leül a baloldali asztalhoz.*)

MATILD: (*Margittal jön és bókol Szekeres elé.*) Üdvözlöm önt, tanár ur. Megkezdhetjük a tanulást.

SZEKERES: (*Szerényen tiltakozva.*) Bocsánat, csak tanár-jelölt vagyok.

MARGIT: Kérem Matild kisasszony, több ízben kérte már Szekeres ur, hogy ne szólítsa tanár urnak. Ő olyan szerény. Mondja egyszerűen úgy mint én: „nevelő ur!”

MATILD: Határtalan szerénység! Nos hát kedves nevelő ur, mit szól a Hölgyszabadság tegnapi cikkéhez? Ugy-e nagyszerű?

SZEKERES: (*Köszönően.*) Bocsánat, nem olvastam.

MATILD: (*Sajnálkozva.*) Kár, igazán kár!

MARGIT: Azt hiszi Matild kisasszony, hogy a férfiak is úgy érdeklődnek a nőemancipáció iránt, (*Tettetőleg.*) mint mi nők?

SZEKERES: Érdeklődni mi is érdeklődünk, mert ha keresztül viszik, csak mi férfiak keserüljük meg . . . De azt a lapot nem szoktam olvasni.

MATILD: Pedig a férfiak sokat tanulhatnak belőle. (*Leül jobbra.*) Mondja csak nevelő ur, ön nem hive a mi eszméinknek? Ön eszerint nem helyesli a nőknek a tudományos pályákra való bocsátását sem? A nevelő ur tehát ellenfelünk?

SZEKERES: (*Mosolyogva.*) Ellenfél? Korántsem. Hogy is tehetnek fel ilyesmit rólam? Sőt ellenkezőleg, a nő iránt mindig rokonszenvet érzek, akár a háziasság szerény mezében jelenik meg előttem a család szentélyében, akár tógába öltözve, a tudomány csarnokaiban. A fő az, hogy azt a kört, melyet elfoglal, jól töltsé be.

MARGIT: (*Félre.*) Igazán a szivemből beszél.

MATILD: Ha rajtam állana, a férfiak által eddig elfoglalt állásokra ezután csakis nőket szemelnék ki. Elég sokáig voltunk elnyomottak, egyszer már szerepet cserélhetnének.

MARGIT: (*Tréfásan.*) Akkor jaj lenne a férfiaknak!

SZEKERES: Mindenesetre édes járom lenne a hölgyek rabigáját viselni. No de kezdjük meg a tanulást. Mielőtt a dologra térnénk, először is figyelmeztetem a kisasszonyt, hogy a latin írásbeli feladat, melyet tegnap este otthon átvizsgáltani, csak úgy hemzseg a hibától.

MATILD: (*Feddőleg odaszól.*) Látja kisasszony!

MARGIT: Pedig mindent megtettem, hogy jól sikerüljön . . .

SZEKERES: Jegyezze meg jól, hogy a latinban vannak kötőszók, a melyek különféle értelmüknél fogva majd indikativusszal, majd konjunktivusszal járnak. Tudna-e ezek közül mondani egy-néhányat?

MARGIT: (*Gondolkozva.*) Quo, quominus, quasi, sicuti, tamquam stb. stb.

SZEKERES: Ezek mind konjunktivusszal járnak. Gondolkozzék csak!

MARGIT: (*Hallgat.*)

SZEKERES: Quam, priusquam, dummodo, antequam és a többi, és a többi . . .

MARGIT: (*Halkan utána mondja.*)

SZEKERES: Tehát több figyelmet kérek. Aztán a helyesírási szabályokra is több gondot kell fordítania. (*A füzetben mutatja.*) Ezt a szót itt: *minor*, két *n*-nel írta, holott az csak egygyel íratik. Továbbá nem úgy írjuk: *amicus carissimas*, hanem: *amicus carissimus*.

MARGIT: (*Nyomatékkal.*) *Amicius carissimus!*

SZEKERES: S tömérdek ilyen hibát sorolhatnék fel, de azt hiszem, okulni fog szavaimon s máskor jobban vigyáz.

MARGIT: Igyekezni fogok nevelő ur.

MATILD: Bocsánat, hogy közbeszólok. Nem szakithatnánk egy-két percre félbe a tanítást?

MARGIT: (*Elfeledkezve magáról.*) A legnagyobb örömmel!

SZEKERES: Az előadást tehát öt percre felfüggesztem.

MATILD: A cseppjeimet elfeledtem magammal hozni, de azonnal itt leszek. (*Elsiet jobbra.*)

IX. JELENET.

(*Szekeres és Margit.*)

MARGIT: Jobb is ha elmegy, nem is tudom, miért is örkölik folyvást mellettünk.

SZEKERES: Kedves szülei kívánják, hogy a tanulásnál mindig jelen legyen.

MARGIT: (*Habozva.*) Nevelő ur, egy kérésem volna.

SZEKERES: Szabad hallanom?

MARGIT: Kérjük meg a papát, meg a mamát, hogy ezután hagyjanak bennünket felügyelet nélkül. Legalább gyorsabban emancipálódnék.

SZEKERES: (*Elnevetve magát.*) Hát igazán olyan nagyon szeretne emancipálódni? Pedig én azt hittem, hogy csak a papájának akar engedelmeskedni s jobb szeretne minden egyébgel foglalkozni, mint itt a tudománnyal gyötörni magát.

MARGIT: Istenem, hát tudja?

SZEKERES: Hogyne tudnám. No vallja csak be, hogy nehezére esik a tanulás. Ugy-e, hogy igazam van?

MARGIT: (*Kelletlenül.*) Én tanulok szívesen, ha a papa úgy kívánja.

SZEKERES: Tehát csak azért, mert ő kívánja, de nem a szabad akaratából?

MARGIT: Nem merek ellent mondani a papának.

SZEKERES: No lássa, ezt én régen tudtam. Miért is gyöttri magát? Nem latin, meg história kell az ilyen fiatal leánynak, hanem vidám dal és gyermekjáték.

MARGIT: Istenkém, talán el is feledtem már a dalokat, melyeket egykor oly vidáman dudoltam. Oh édes nevelő ur, higgye meg, úgy szeretnék néha odaülni, hogy eljátszam valamelyik kedvenc darabomat, de a papa megtiltotta.

SZEKERES: (*Csodálkozva.*) Igazán megtiltotta volna? Oh, hisz ez lehetetlen, nem hihetem.

MARGIT: (*Szomoruan.*) Pedig úgy van. Azt mondta, nem illik a zongorajáték, melynek nincs semmi gyakorlati haszna, egy leendő egyetemi hallgatóhoz, aki orvosnak készül . . .

SZEKERES: (*Komoly hangon.*) No hát én meg azt mondom, hogy dobja félre Margit kisasszony a könyveket, ha nincs kedve a tanuláshoz. Ne vágyakozzék a tudomány után, hisz az még a férfiak között is megválogatja emberét. Miért törné ezt a kis fejecskét, ha szíve más örömek után áhitozik, — a boldog leánykor tiszta örömei után.

MARGIT: (*Elgondolkodva.*) A boldog leánykor tiszta örömei után . . . — de jól mondja nevelő ur. Ugy érzem, mintha kalitkába volnék zárva rabmadár módjára, ahonnan nincs szabadulás. Szeretnék már én is úgy élni, mint a hozzám hasonló leányok. Szeretnék gyönyörködni a verőfényben, majálisokra, hangversenyekre járni. De az én életem oly szomorú. (*Durcásan.*) Egész nap mást se csinálni, csak egyre leckét tanulni, gyakorlatokat írni, mégis csak unalmas egy kicsit.

SZEKERES: Nos hát megsúgom, nem soká tart már, beszéltem ez ügyben a kedves mamával.

MARGIT: (*Meglepetve.*) Hogyan? És mit mondott a mama?

SZEKERES: Ő is helyesli az én nézetemet.

MARGIT: Oh az édes, aranyos mama!

SZEKERES: Megbeszéltük a dolgot és elhatároztuk, hogy minden lehetőet elkövetünk, hogy a papát szándékának megváltoztatására bírjuk.

MARGIT: (*Sóhajtvá.*) Nehéz dolog lesz az nagyon!

SZEKERES: De lássa, ha én, a szakember mondom neki, hogy kárba vészett fáradság erőltetni a dolgot, nekem csak elhiszi. Hiszen nekem éppen érdekemben állana fenntartani benne a hitet, hogy Margit kisasszonynak kedve, tehetsége van a tanuláshoz. De én ezt nem teszem, mert én lelkiismeretes pedagógus vagyok, s ahol fáradságom nem kecsegtet eredménnyel, inkább megmondom az igazat, habár az állásomat vesztem is el miatta.

MARGIT: (*Elgondolkozva.*) Hogyan? Persze, igaz. Ha nincs növendék, minek akkor a nevelő?

SZEKERES: De azért biztosítom Margit kisasszony, hogy négy havi itt működésünnek emlékét megőrzöm szívemben. S majd, ha valamelyik vidéki gimnázium katedráján magyarázom a klasszikusokat, akkor is örömmel gondolok vissza arra az első tanítványra, aki talán nem is volt oly fogékony a tudományok iránt, mint azok lesznek, de aki nekem mégis olyan kedves volt . . .

MARGIT: (*Magában.*) Ő elmegy, itt hagyja a hanyag tanítványt, s a tanítvány oly szomorú lesz elmenetele után. Erre nem is gondoltam.

SZEKERES: Mi fölött gondolkozik kisasszony?

MARGIT: Azon, hogy most már tisztán látom a jövőt s benne az én hivatásomat. Eddig csak ködöt, sűrű homályt láttam magam előtt. (*Kézével az egyik szék támlájába fogódzik.*)

X. JELENET.

(*Matild. Előbbiek.*)

MATILD: (*Jön.*) Kissé tovább maradtam, alig tudtam ráakadni cseppjeimre. Hiába, nincs azoknak párjuk, egészen megkönnyebbültem tőlük. (*Leül előbbi helyére.*)

SZEKERES: Akkor tehát, ha úgy tetszik, folytathatjuk a tanulást.

MARGIT: Nem, nem, talán majd később, vagy ne folytassuk tovább, tegyünk ma kivételt.

MATILD: Oh persze, ezért a kis megszakításért!

MARGIT: (*Halkan.*) Csak úgy gondoltam. Ma olyan furcsán érzem magamat . . . nehezemre esik . . . én nem tudom, mi ez, úgy szédül a fejem . . . (*Megtántorodik.*) Segítsen nevelő ur! (*Elájul.*)

SZEKERES: (*Felfogja karjaival.*) Istenem, Margit kisasszony, mi történt? (*Izgatottan.*) Szegény, valami baja esett. Milyen halvány . . . elvesztette az eszméletét . . .

MATILD: (*Odasiet.*) Szegény gyermek! (*A jobboldali karosszékhez viszik Margitot.*)

SZEKERES: Hamar vizet . . . (*Csenget.*)

MATILD: Talán jobb lesz a cseppjeimből... Kitűnő hatásuak
(*Zsebében keresgél.*)

SZEKERES: Ide vezet a túlerőltetés. Ismét egy pedagógia
tapasztalattal lettem gazdagabb.

XI. JELENET.

Előbbiek. Terus.

TERUS: (*A középben bejön.*) Mi tetszik? *Meglátva Margitot.*
Jézus Mária, mi történt a kisasszonynyal?

SZEKERES: Elájult, hozzon hamar vizet.

TERUS: (*Sietve megy kifelé.*) Itt leszek ebben a minutában
(*Sajnálkozva.*) Szegény kisasszony!

MATILD: (*Üvegcsét ad Szekeresnek.*) Ime, itt vannak a
cseppjeim!

SZEKERES: (*Az üvegcsé feliratát nézi.*) „Csillapító fogfájás
ellen.“ (*Visszaadja.*) De kérem, legjobb lesz csak a hideg víz, töb-
bet ér az a világ minden cseppjeinél.

MATILD: (*Kissé sértődve.*) Amint gondolja nevelő ur. (*A má-
sik oldalra megy. Magában.*) Az én időmben a fiatal hölgyek nem
ájduloztak ilyen könnyen. Ugy látszik, valami történt a távollétem
alatt, a nevelő ur nagyon zavartnak látszik.

SZEKERES: (*Margit fölé hajolva.*) Az Istenért, ébredjen Mar-
git kisasszony! (*Izgatottan.*) Hiába szólitgatom, nem akar magá-
hoz térni.

MATILD: (*Mint előbb.*) Nyomára kell jönnöm a dolognak
Ez a Szekeres könnyen elcsavarhatja Margit fejét s hozzá még
veszedelmes elveket vall, izgat a nőemancipáció ellen...

TERUS: Tessék, itt a hideg víz.

SZEKERES: (*Átv teszi.*) Ez segít, ha nincs komolyabb baja.

MATILD: (*Szekereshez.*) Miután nem fogadta el cseppjeimet
én elhárítok magamról minden felelősséget.

SZEKERES: (*Locsolja Margitot.*) Hála Istennek, felnyitotta
szemét. (*Hozzábeszélve.*) Margit kisasszony, már jobban érzi magát!

Istenem, hát nem ismer? Én vagyok a nevelő, a Margit kisasszony nevelője!

MARGIT: (*Ha!kan.*) A nevelő ur...

TERUS: Én meg a Terus.

MATILD: Én meg a Matild kisasszony!

MARGIT: (*Eszmélve.*) Igen, a Terus... Matild kisasszony...

MATILD: De milyen hirtelen történt. Elszédült ugy-e?

SZEKERES: (*Aggódva.*) Nem érez fájdalmat? Oh szóljon, nyugtasson meg bennünket!

MARGIT: (*Kézait fejéhez szorítva.*) Oh jaj, majd széthasad a fejem. Olyan kábult vagyok. Mi történt velem? Olyan szépet álmodtam... Együtt sétáltunk egy gyönyörű kertben a nevelő urral...

MATILD: (*Némi szigorral.*) Remélem, én is voltam?

MARGIT: Ott bolyongtunk a szebbnél-szebb virágok között, s a nevelő ur azok jelentőségét magyarázta. Olyan gyönyörűen beszélt... Mily kár, hogy felébredtem.

SZEKERES: Oh kisasszony, nincs arra szükség, hogy e miatt az eszméletét veszítse, beszélhetek én így is a virágokról. Margit kisasszonynak úgy is levegőre van szüksége, legjobb lesz tehát, ha egy kis sétára megyünk. Ha úgy tetszik, sétaközben majd a virágokról beszélünk.

MATILD: De csakis az én kíséretemben.

SZEKERES: Természetesen.

TERUS: (*A mellékszobából kalapokat és gallérokat hoz a nők számára.*)

MATILD: Terus, aztán nehogy elbeszélje a nagyságos urnak, vagy a nagyságos asszonynak a történeteket! Végre is elmúlt a baj, miért okoznánk nekik ok nélküli aggodalmat.

TERUS: Kérem, hát szoktam én valamit kibeszélni?

MATILD: Azért mondom. (*Kifelé indul.*)

MARGIT: (*Menet közben Szekereshez.*) Ugy-e, beszél majd a virágokról, úgy, — ahogy álmomban hallottam. (*Megadólag.*) Ugy is nagy szükségem lesz a növények ismeretére, ha majd orvosnő leszek; nem árt, ha már most megismerkedem legalább a virágok sajátságaival.

SZEKERES: Számos virág van, melyek gyógyhatást rejtenek magukban, míg mások illatukkal, szinpompájukkal szolgálnak az emberiség gyönyörködtetésére. Például, hogy elsőnek említsem, a rózsza, a virágok királya . . . (*Terus kivételével eltávoznak a középső ajtón.*)

XII. JELENET.

(*Terus egyedül.*)

TERUS: Sülyedjek el, ha valamit kibeszélek. Pedig hát magam is szeretném tudni: mi történhetett, hogy a kisasszonyt úgy kellett fellocsolni az ájulásából. No ugyan rossz orvos lesz belőle, ha olyan könnyen elveszti az eszméletét. Bizonyosan a sok tanulástól fájdult meg a feje. Biz attól nekem is megfájdulna. Csakhogy az is igaz, hogy mástól is fájhat egy leány feje, nemcsak a tanulástól. Hej, mikor egyszer a Ferimmel összekaptam, nekem is fájt, talán még jobban, mint most a Margit kisasszonynak.

XIII. JELENET.

(*Gábor Alfréd és Biróc Szerafin közében jönnek.*)

GÁBOR: (*Terushoz.*) Mondja csak lelkem, beszélhetünk a nagyságos urral?

TERUS: A nagyságos ur lent van az irodában. Méltóztassanak helyet foglalni, azonnal értesitem, hogy vendégek érkeztek.

GÁBOR: (*Terushoz.*) Mondja csak, hogy itt van a szerkesztő ur, ő már tudja, kiről van szó.

SZERAFIN: S tegye hozzá, hogy a szerkesztő urral együtt Biróc Szerafin egyetemi polgár óhajtja tiszteletét tenni.

TERUS: (*Érdeklődve nézi Szerafint.*) A mint parancsolják. (*Kifelé menet félre.*) Egyetemi polgár, nagyszerű! Ilyen lesz majd Margit kisasszony is. (*El balra.*)

GÁBOR: Nos kisasszony, szedje össze magát, mert az első benyomástól függ minden. Ha megtetszik az öreg urnak, a pártfogásáról biztos lehet. Ő egyike a nőemancipáció legbuzgóbb har-

cosainak. Biztosítom, hogy nem fukarkodik, ha az eszme érdekeiről van szó.

SZERAFIN: Legyen nyugodt édes Alfréd, megteszem a tőlem telhetőt. Ha már itt vagyok, nem fogok szégyent hozni magára.

GÁBOR: Tehát, amint megbeszéltük, arra kell a főszlyt fektetnünk, hogy az öreget megindítsuk s bizonyos havi segély nyújtására bírjuk.

SZERAFIN: Csak azon aggódom, hogy észre veszi rajtam, hogy nem vagyok orvosnövendék. Csak ne kérdezne olyast, a mihez nem értek, mert még utóbb zavarba jönnék, s kiszülne a a turpisság. Szinte kedvem volna visszamenni.

GÁBOR: (*Némi ijedtséggel.*) De kisasszony, csak nem tesz ilyet! Csak bízzék bennem, biztosítom, hogy az öreget könnyű dolog lesz meggyőzni, s akkor aztán a siker is biztos.

SZERAFIN: Ha ugy gondolja . . . Tudja, hogy magáért mindent megteszek. Hiába, azoknak a fénylő szemeknek nem tudok ellentállani. (*Lágyan.*) De azután ugy-e, amit Bikk úrtól kapunk, azt összerakjuk, s ha lesz egy pár forintunk, megtartjuk az esküvőt?

GÁBOR: Minden bizonnyal kedves Szerafin. Lássá, a mai világban mindenki ugy él, a hogy tud. Az igaz, hogy ezt a jó urat bizony mi becsapjuk, de ezáltal lehetővé tesszük az egybekelésünket. Rajtunk is bebizonyul, hogy a cél szentesíti az eszközt.

XIV. JELENET.

(*Előbbie. Bikk balról jön.*)

BIKK: Van szerencsém kedves szerkesztő barátom, hozta Isten. Nagyon szép, hogy vendéget is hozott magával. (*Kézet fog Gáborral.*)

GÁBOR: Ez ifju hölgy, értesülvén, hogy nagyságod mily lelkes harcosa a nőemancipációnak, hozzám fordult, eszközölném ki, hogy nagyságodnak magát bemutatthassa.

BIKK: (*Örömmel.*) Tehát egy uj harcos zászlónk alatt?

GÁBOR: Ügy van, Biróc Szerafin kisasszony, egyetemi polgár.

BIKK: (*Meghajtvá magát*) Nagyon örvendek. Melyik fakultásra iratkozott be a kisasszony?

SZERAFIN: Az orvosira . . .

BIKK: Nagyon helyes. Az orvosi pályán a nőknek nagy jövőjük van.

SZERAFIN: Épp ez a tudat vezetett erre a fakultásra. Különben is mi nők még nem igen válogathatunk, majd egykor, ha az elv győzedelmeskedik . . .

GÁBOR: S az nemsokára meglesz. (*Hízogó hangon Bikkhez.*) Különösen, ha sok oly lelkes harcos csatlakozik hozzánk, mint a nagyságos ur.

BIKK: (*Tetteltett szerénységgel.*) Oh kedves szerkesztő ur, ön jól tudja, hogy amit teszek, azt meggyőződésből teszem, s te-teimért nem várok elismerést. Egyedüli jutalmamat az eszme terjedésében, hódító térfoglalásában találok.

GÁBOR: S ebben a tekintetben nem lehet panaszra okunk. A Hölgyszabadság, melyet nagyságod lelkes támogatása mellett indítottunk, napról-napra megtermi gyümölcseit.

BIKK: Mert az eszmét csakis a sajtó útján lehet népszerűsíteni.

GÁBOR: Ezt nagyságod mindjárt a mozgalom kezdetén átlátta éles tekintetével. Lapunk megalapításával új korszaka nyílt meg a nőemancipációnak. A kisasszonyt is lapunk hódította meg.

SZERAFIN: Ugy van uram. A Hölgyszabadság hatalmas cikkei oly benyomást gyakoroltak reám, hogy testestül-lelekstül a szent ügy hívének szegődtem.

BIKK: (*Lelkesülten.*) Nagyon helyesen mondja kisasszony, szent ügy, sőt lehet mondani legszentebb ügy, amiért valóban érdemes küzdeni édes mindnyájunknak.

GÁBOR: S már az is mutatja, hogy a kisasszony egészen a miénk, mert ő saját magán kezdte meg a nagy eszme keresztülvitelét. Ő megtagadta családját, otthonát, csak hogy ideáljának élhessen, mert csak így volt lehetséges, hogy az egyetemre beiratkozhassék . . .

SZERAFIN: Ugy van uram.

BIKK: Valóban nagyon szép, elismerésre méltó példa. S az érettségit jó eredménnyel tette le?

GÁBOR: (*Hirtelen.*) Kérem, kitűnő sikerrel!

BIKK: (*Szerafinhoz.*) Gratulálok, kisasszony!

GÁBOR: S én meg vagyok győződve, hogy az orvosi szigorlatokat is kitűnő eredménnyel rakja le, ha csak a tanulást — ami bizony könnyen meglehet — abba nem kell hagynia.

BIKK: Ugyan kérem, halálos vétek lenne . . .

SZERAFIN: Sokszor oly kényszerítő körülmények lépnek közbe, melyek a legnagyobb igyekezetet, a legkitartóbb szorgalmat is megbénítják.

BIKK: Csak lelkesültség kell hozzá kedves kisasszony és erős akarat. A szilárd, eltökélt akarat nem ismer kényszerítő körülményeket.

GÁBOR: S mégis, én aggódom a kisasszony jövője felett. A legjobb akarat is megtörik a szükséges anyagi eszközök hiányán és egyéb mostoha körülményeken.

SZERAFIN: (*Sóhajtván.*) Sajnos, ez lesz előreláthatólag az én sorsom is.

BIKK: Tehát a kisasszony nem rendelkezik a szükséges anyagi eszközökkel? Értem. De ezen segíteni kell kérem, ezt nem lehet csak annyiban hagyni.

GÁBOR: Ugy van, ezen segíteni kell. Hisz előbb említettem, hogy a kisasszonyt családja ugyszólván kizárta köréből csak azért, mert szíve vágyát követve, mint emancipált nő akar az életben érvényesülni. Képzelje már most nagyságod e fiatal hölgy helyzetét! Egy eltökélt nagy szándékkal szívében, a tudományszomjtól üzetve, hozzátartozói által megtagadva, rálépett arra az ösvényre, amelyben életboldogságát véli feltalálhatni. S ime, ezen az ösvényen egyszerre meg kell állnia, mert a könyört nem ismerő végzet azt mondja: idáig jöhetél, — de innen egy tappodtat se tovább!

SZERAFIN: (*Zokogást erőltetve.*) S én érzem, hogy belehalok, ha le kell mondanom arról, amiért annyit éjszakáztam, amiért annyi áldozatot hoztam. Oh, én igen boldogtalan vagyok!

BIKK: (*Meghatva.*) Kérem kisasszony, legyen nyugodt, kitűzött célját el fogja érni az én támogatásommal.

SZERAFIN: Hogyan, nagyságod kegyes volna? . . .

BIKK: Remélem, a kisasszony nem veszi rossz néven, ha segítségemet felajánlom.

SZERAFIN: Oh uram, ön boldoggá tesz. De nem . . . még sem . . . ezt nem szabad elfogadnom, ez oly kegy volna, melyet sohasem tudnék méltóan meghálálni.

GÁBOR: Kisasszony, e nemeslelkű ajánlatot csak nem utasítja vissza?

BIKK: Hát beszéltem én háláról? Hát azt hiszik, hogy én a köszönetért teszem, ha jót cselekszem? Előttem csak a szent cél lebeg, boldog vagyok, ha tehetek valamit a nagy eszme érdekében.

GÁBOR: (*Szerafinhoz biztatólag.*) No lássa, kisasszony, a nagyságos ur mily nemesen gondolkozik. (*Hévvél.*) Nem, nem, ezt a szép ajánlatot nem szabad visszautasítania.

SZERAFIN: (*Szinleg habozva.*) Ha tehát szabad . . . ha úgy gondolják . . .

BIKK: (*Nagylelkű hangon.*) A kisasszonyt havonként 100 koronával fogom segíyezni. Boldog leszek, ha egykor elmondhatom, hogy én egyengettem pályáját

SZERAFIN: (*Megragadva Bikk jobbját.*) Többet nem mondhatok, csak ezt az egy szót: köszönöm.

BIKK: Köszönje inkább a szerkesztő barátomnak, hogy alkalmat adott nekem egy nemes tett elkövetésére.

GÁBOR: (*Álszerénységgel.*) Csak kötelességet teljesítettem, midőn nagyságod figyelmét e fiatal hölgyre felhívtam.

BIKK: Aztán én is tudom, hogy mi az, ha valaki tanulni akar, s a viszonyok nem engedik. Lássák — különben a szerkesztő barátom tudja — nekem is van leányom, aki szintén az egyetemre törekszik, ha az érettségít letette. Már most képzeljék, ha például én — tegyük fel — nem volnék olyan anyagi helyzetben, a minőben vagyok s leányomat meg kellene fosztanom egyetlen örömétől: a tanulástól, mi lenne akkor? Az a leány belehalna!

GÁBOR: Minden bizonynyal.

SZERAFIN: Nem is volna csoda.

BIKK: No lássák. (*Körülnéz.*) De hol is van az a leány? hisz most órájuk kell hogy legyen . . . Még pedig itt, ebben a szobában. (*A középő ajtó kinyílik.*) Ahá, itt jönnek!

XV. JELENET.

(*Margit, Szekeres, Matild belépnek. Előbbiek.*)

MATILD: Csakhogy itthon vagyunk. Jaj, alig állok már alábaimon.

MARGIT: Nekem igazán jól esett ez a kis séta.

SZEKERES: Nincs jobb a fejfájás ellen a szabad levegőnél. Remélem, elmúlt már?

MARGIT: Kitünően érzem magam.

BIKK: (*Gáborhoz és Szerafinhoz.*) Várjanak csak, majd ráijesztek Margitra. Lássák tulajdon szemeikkel, hogy már maga az a pusztá kijelentés is mily hatással lesz reá, ha azt mondom, hogy nem tanítatom többé. Tehát kérem, figyeljenek!

MARGIT: (*Észrevevén Bikket.*) Nini, a papa is itt van . . .

BIKK: Nos Margit, ma nem volt tanulás?

MARGIT: Nem volt papa. (*Kérőleg.*) De azért ugy-e nem haragszol?

BIKK: (*Jókedvű tettetéssel.*) Haragudni? Van eszemben! Sőt mától fogva megtiltom a tanulást.

MARGIT: (*Ijedten.*) Mit mondasz papa?

BIKK: (*Gáborhoz és Szerafinhoz.*) Látják, hogy megijedt. (*Margithoz.*) Igen, meggondoltam a dolgot. Végre is minek egy fiatal leánynak az a sok tanulás. Mától fogva beszüntetjük.

MARGIT: Istenem, de hisz az lehetetlen. Ugy-e, te csak tréfálsz papa?

BIKK: (*Gáborhoz és Szerafinhoz.*) Látják, már pityergésre áll a szája. (*Margithoz.*) Már hogy volna lehetetlen? Hát micsoda rendkívülit látsz te abban? Az órákat beszüntetjük, a nevelő urat pedig a legnagyobb köszönetünk nyilvánítása mellett egyszerűen elbocsátjuk.

MATILD: (*Csodálkozva.*) Megfoghatatlan előttem ez a fordulat.

MARGIT: De papa, hisz azt nem teheted! Lehetetlenség volna ilyet cselekedni. Ugy-e, nem is gondoltad komolyan?

BIKK: (*Komolyságot erőltetve.*) A legkomolyabban. Akarom, punctum.

MARGIT: (*Hevesen.*) Nem, nem, hisz az nem lehet, hisz én tanulni akarok, s nincs a világon hatalom, mely ettől az akarattól eltántoríthatna. Csak nem akarsz boldogtalanná tenni?

BIKK: (*Mosolyog.*)

MARGIT: Hiába mosolyogsz, neked a legkevesbbé szabad ilyesmit még csak mondani is, ha a leányod boldogságát igazán a sziveden hordod. Ugy-e, nem is teszed? — kérlek igérd meg, ha csak egy kicsit is szeretsz. A világ minden tudományát magamba tudnám szedni, úgy érzem ebben a pillanatban.

SZEKERES: (*Magában.*) Szegény leány, önként áldozza fel magát.

BIKK: (*Nevetve.*) De hiszen csak tréfa volt az egész, te kis bohó. (*Gáborhoz és Szerafinhoz.*) Lássák, ilyen az én leányom. Szive-lelke telve van a jövő pályára iránti előszeretettel s annak megsemmisülése életboldogságát döntené halomra. (*Szerafinhoz.*) Méltó a kisasszonyhoz!

SZERAFIN: Minő akarat!

GÁBOR: Mily lelkesedés!

MARGIT: (*Lecsillapulva, félre.*) Istenem, hogy megijedtem...

SZEKERES: (*Margithoz közeledik. Halkan.*) Lássá kisasszony, most kellett volna az alkalmat megragadnia. Ugyan mondja, miért nem tette?

MARGIT: Majd egykor talán megérti, hogy miért. (*Kézet nyujt.*) A viszontlátásra nevelő ur! (*Indulni akar kifelé.*)

BIKK: Maradj Margitom! Bemutatom neked a nőemancipáció két feltétlen hívét: Biróc Szerafin kisasszonyt és Gábor Alfréd urat. Mindketten buzgó előharcosai a nőemancipációnak, a jövő társadalom e nagy reformeszméjének.

GÁBOR: Kedves kisasszony. (*Üdvözlés.*)

MARGIT: (*Kelletlenül.*) Örvendek.

MATILD: (*Boldog lelkesültséggel.*) Tehát hiveink?!

BIKK: Fanatikus és buzgó nőemancipátorok. S én boldog vagyok, hogy körünkben üdvözölhetem a két lelkes testvért. (*Megöleli Gábort és homlokon csókolja Szerafint.*) Testvéreim!

MATILD: (*Bámulja a jelenést, majd odarohan Szerafinhoz.*) Üdvöz légy testvér! (*Megöleli, megcsókolja.*) (*Gáborhoz.*) Te is testvér! (*Össze vissza csókolja Gábort.*) Testvér, nemes testvér!

BIKK: Elég már Matild kisasszony! Gábor urnak ez a fogadtatás eltalálja venni a kedvét a nőemancipációtól.

MATILD: (*Bikkhez.*) Oh nagy testvér! (*Fenti játék.*)

BIKK: Jó, jó! (*Menekül öleléséből.*)

MATILD: (*Bikk elé térdel.*) Tanítóm, mesterem, apám. Te! az emancipáció nagy apja, engedd meg, hogy lábaid előtt hódolhassak magasztos elveidnek!

BIKK: (*Nagy büszkeséggel.*) Így fog hódolni a közel jövőben e hatalmas társadalmi reformnak az egész világ!

(Függöny.)

II. felvonás.

(Elegáns irodahelyiség. Több íróasztal.)

I. JELENET.

(*Bikk és Kossa.*)

BIKK: (*A szobában fel és alájárkálva diktál.*) Meg van? Várjon csak! E helyett: Minden előítélet ellenére — írja így: Dacára minden előítéletnek.

KOSSA: (*Az íróasztalnál ül és ír.*) Dacára minden előítéletnek . . .

BIKK: (*Folytatva a diktálást.*) A nőemancipáció nagy eszméje mindenütt, ahol civilizált népek laknak, előbb-utóbb győzni fog.

KOSSA: (*Ír.*) Nagy eszméje . . . népek laknak . . .

BIKK: Meg van?

KOSSA: (*Utána mondva.*) Előbb-utóbb győzni fog. (*Abba hagyja az írást és várakozólag tekint Bikkre.*)

BIKK: (*Folytatva.*) Nincs az idő messze. A felvilágosult kor rohamos léptekkel halad előre. S a gőz és villamosság századában bizonyára lehullanak majd azok a válaszfalak, melyeket az erősebb fél emelt a gyengébb nem elnyomására. S ha ez az idő elérkezik, a hálás utókor kegyelettel fog megemlékezni azokról, kik a nagy eszmének előharcosai, úttörői és istápolói voltak. Megvan?

KOSSA: (*Utána mondva.*) Előharcosai, úttörői és istápolói voltak.

BIKK: Most tegyen egy csillagot a középre! Meg van? (*Megnézi.*) Jó! Most menjünk tovább! (*Diktálva.*) Városunk egyik előkelőségének, Bikk Lőrinc kereskedelmi tanácsosnak kedves és szeretetreméltó leánya . . .

KOSSA: (*Utána mondva.*) Kedves és szeretetreméltó leánya . . .

BIKK: Különben törölje ezt a két jelzőt és írja: nagy műveltségű leánya.

KOSSA: Nagy műveltségű leánya . . .

BIKK: (*Diktálva.*) A legközelebbi jövőben teszi le az érettségi vizsgát, hogy majdan az egyetemet elvégezve, mint orvosnő álljon a szenvedő emberiség szolgálatába.

KOSSA: (*Félre.*) Jaj, csak már vége volna! (*Befejezve az írást.*) Megvan.

BIKK: (*Diktálva.*) Talán mondanunk sem kell, hiszen ismétlésekbe bocsátkoznánk, hogy Bikk ur, a főváros e tekintélyes polgára is lelkes előharcosa a nőemancipációnak. Éppen leányának neveltetése is amellet bizonyít, hogy a nagy elvet nemcsak elméletben vallja magáénak, de igyekszik azt, ahol csak lehet, gyakorlatilag is érvényesíteni.

KOSSA: (*Bikkre várakozva tekint.*) Vége?

BIKK: Nincs több. És most siessen Kossa barátom, szaladjon hamar vele a Hölgyszabadság szerkesztőségébe és adja át a kézíráttal együtt tiszteletemet is a szerkesztő urnak.

KOSSA: Igenis principális ur. (*Meghajítja magát, el balra.*)

II. JELENET.

(*Bikk egyedül.*)

BIKK: (*Önelégülten.*) Ismét egy fényes cikk a nagy eszme érdekében. Tudom megörül szerkesztő barátom neki. Nem mondhatja senki, hogy nem teszem meg a tőlem telhetőt. Hej, hiszen ha mindenki olyan volna, mint én, ha mindenki annyit áldozna, amennyit én áldozok, ha mindenki megtenné amit tehet, már sokkal előbbre volnánk. De hát bizony még sok a tennivaló! Agítálok eleget, de azért nem sok az eredmény. Mióta a Hölgyszabadságot megindítottam, mégis terjed némileg az eszme. Terjed lassan, de biztosan. Derék ember ez a Gábor Alfréd. Ugy szólván lelke a mozgalomnak. Szorgalmas, tevékeny ember, aki megcsinálja, amibe belefog. Szakasztott olyan, mint én. (*Kebletét kidüllesztve.*) A mi nevünket együtt fogja emlegetni az utókor. Igazán, mióta ennek az

ügynek adtam magamat, mintha ujjászülettem volna. Meg nem foghatom, hogy is tudtam én azelőtt azokért a lovakért annyira lelkesedni, holott világos, hogy ez az én terrénumom. Van-e édeesebb feladat, mint az elnyomottak felszabadítására közremunkálni? S ez végre is általános érdekű ügy, édes mindnyájunk ügye. Persze a férfi nem nagyobb része ellenséges indulattal viseltetik iránta, annál büszkébb lehetek, hogy ebben a tekintetben kivétel vagyok. Vajha sok ilyen kivétel volna. (*Köpögés.*) Ugyan ki lehet? Tessék!

III. JELENET.

(*Előbbi, Tornyai, Vilma.*)

TORNYAI: (*Belép Vilmával.*) Adjon Isten szép jó napot Lőrincém.

BIKK: (*Örömmel*) Nini, te vagy az Tóni? Nohát megjöttek? No ezt okosan tettétek.

TORNYAI: Itt vagyunk mindenestül, cakkostul-pakkostul.

VILMA: Én is itt volnék, Lőrinc bácsi! (*Bókol.*)

BIKK: (*Kezet nyujt.*) Az ám, a kis Vilma, de megnőtt. S milyen jó színben van. Persze a falusi levegő . . .

VILMA: Bizony, ha rajtam állana, sohasem jöttem volna el onnan, bácsi.

TORNYAI: (*Bikkhez.*) Hát aztán mondd csak, hogy ütöttek be a lóversenyek? Künn voltál persze mindig? Beváltak a tippjeid?

BIKK: Volt eszemben! Nem voltam künn az idén egyszer sem.

TORNYAI: No már ilyet ne mondj! Mert hogy te onnan hiányoznál, még tréfának is sok!

VILMA: Bizony bácsi!

BIKK: Már pedig akár hiszed, akár nem, bucsut mondtam a turfának. (*Önérvetesen.*) Magasabb feladatok szolgálatába szegődtem.

VILMA: Ugyan bácsi, ne tréfáljon, látja, hogy a papa ugy sem hiszi el.

BIKK: De komolyan mondom, hogy így van. A nőemancipáció harcosai közé állottam. (*Tréfásan.*) Várjon csak kis Vilma, majd magát is megemancipáljuk.

VILMA: Jaj de nagyszerű lesz!

BIKK: Majd meglátja!

TORNYAI: (*Boszusan.*) Emancipálok ám . . .

VILMA: (*Vidáman.*) Én biz nem bánnám! De hol van Margit? Alig várom, hogy viszontláthassam az én kedves Margitomat.

BIKK: Azt hiszem, a szobájában lesz.

VILMA: Futok hozzá. Annyi mondani valóm van neki.
(*El jobbra.*)

IV. JELENET.

(*Előbbiek, Vilma nélkül.*)

TORNYAI: (*Mérgelődve.*) Jaj de szeleburdi még mindig ez a leány!

BIKK: Hát te nem hiszed, amit az imént mondtam? Pedig kérlek alássan, komolyan beszélek.

TORNYAI: Igazán, nem értelek.

BIKK: Mindjárt meg fogsz érteni. Tudd meg, hogy távolléted alatt nagy változáson mentem keresztül.

TORNYAI: Azt látom.

BIKK: (*Komolyan.*) Nem izgat már engem sem turf, se sport, se paripa, se zsoké; testestül-lelkestül a nagy társadalmi kérdés tanulmányozásának szentelem magamat.

TORNYAI: De hát mi az a nagy társadalmi kérdés volta-képpen? A nőemancipáció?

BIKK: Ugy van! A nőemancipáció!

TORNYAI: Helyes! Most már csak azt mondd meg nekem, hogy mi közöd van neked a nőemancipációhoz?

BIKK: Beh furcsa kérdés! Hát mi közöm volt a lóversenyhez? Érdekel a dolog, az eszme tetszik nekem, igyekszem azt tőlem telhetőleg előmozdítani. Egész természetes és egyszerű dolog.

TORNYAI: Csinálják ki azt az asszonyok maguk között, kár abba férfinak beleavatkozni. Örülünk, amig be nem következik, mert ugy is csak addig van jó dolgunk.

BIKK: Látszik, hogy nem érted a dolgot, azért beszélsz így.

Olvasnád csak Gábor Alfréd cikkeit, vagy az enyéimet, tudom másképp beszélnél.

TORNYAI: (*Élcelődve.*) Aztán hol jelennek meg azok a cikkek? Találkozik olyan ujság is, mely az ilyen bolondokat kiírja?

BIKK: Kérlek alássan, olvasd el lapunkat, a Hölgyszabadságot, akkor tiszta képet nyersz a dologról.

TORNYAI: Hát már lapotok is van?

BIKK: Igenis! Szerencsésen megindult a támogatásommal. S büszke vagyok rá, hogy elősegítettem megjelenését!

TORNYAI: De hisz azelőtt mindig sportlapot akartál indítani?

BIKK: Igen, valamikor régen. Akkor még érdeklődtem a sport iránt, de látod, ma már nem lelkesedem az ilyesmiért.

TORNYAI: Aztán mit szól hozzá a feleséged?

BIKK: (*Zavartan.*) Tudod, ő is helyesli működésemet. Látom az arcáról, hogy jól esik neki a nemének sorsa iránt tanusított érdeklődésem. Néha olyan hallgatag köszönet sugárzik ki a szeméből. De elvégre nem is csodálom, hisz ő is nő, s nagyon furcsa lenne, ha nem értene velem egyet e dologban. Remélem, te is csatlakozol táborunkhoz?

TORNYAI: (*Átmegy.*) Már abból nem eszel kedves Lőrincem.

BIKK: De kérlek, az én kedvemért.

TORNYAI: Még a te kedvedért sem. Mindenki a maga sorának legyen a kovácsa. Ha a nők emancipálódni akarnak, ám legyen, tessék emancipálódni. De hogy én is odaálljak melléjük, elősegítsem terveiket, segítsem ügyüket diadalra juttatni, már abból semmi sem lesz.

BIKK: (*Kérlőleg.*) Elfogult vagy édesem, nem tudod leküzdeni előítéleteidet.

TORNYAI: Semmi előítélet, semmi eltozultság. Egyszerűen közönyös vagyok a kérdéssel szemben. Ha képes vagy belém érdeklődést önteni, ám próbáld meg, de nem hiszem, hogy sikere legyen,

BIKK: Pedig hát neked is van leányod, nem ártana ám annak a jövőjére is gondolni.

TORNYAI: Légy nyugodt, a leányom jövője biztosítva van.

BIKK: Az lehetetlen. Csak az emancipált nők tekinthetnek nyugodtan a jövő elé.

TORNYAI: Lesz neki tisztességes hozománya, jó férj is akad majd, kell-e ennél több? Hát te nem úgy teszesz?

BIKK: Isten ments!

TORNYAI: (*Csodálkozva.*) Nem-e? Hát ugyan mi szándékos van a leánnyal, ha férjhez nem akarsz adni?

BIKK: (*Nevetve.*) De megbocsáss, hogy tételezhetsz fel ilyesmit? Sokkal magasabb hivatás várakozik Margitra.

TORNYAI: Csak nem zárod üvegszekrénybe?

BIKK: Azt nem édesem, de az én leányom tudományos pályára lép, orvos lesz belőle.

TORNYAI: (*Bámulva.*) Orvos? Te, akkor lesz abból orvos, mikor én belőlem hajóskapitány.

BIKK: Hiába tamáskodol...

TORNYAI: De kérek...

BKKI: (*Némi ingerültséggel.*) Margit most készül az érettségire s meg vagyok győződve, hogy le is teszi, még pedig kitűnő sikerrel. Azután az egyetemre megy, hogy az orvosi fakultást elvégezze...

TORNYAI: (*Közbevág.*) S hogy beleszeressen valamelyik csinos medikusba.

BIKK: De kérek, hisz ő maga is tanulni akar, szívvél-lélekkel lát a nagy feladathoz. Különben itt jön, kérdezd meg tőle magad, ha már nekem semmi áron sem akarsz hinni.

V. JELENET.

(*Előbbiek, Margit, Vilma.*)

MARGIT: (*Vilmát átölelve közelednek.*) Isten hozta bácsi!

TORNYAI: Szervusz, kis Margit. (*Kezet fog vele.*)

BIKK: No Margitkám, mondd meg csak a bácsinak, milyen pályát választottál magadnak?

MARGIT: (*Komikus elhatározottsággal.*) Az orvosit!

BIKK : (*Diadallal.*) Tessék! S mire készülsz most olyan nagy szorgalommal és páratlan kitartással?

MARGIT : Az érettségire.

BIKK : (*Tornyaihoz.*) No látod! Most már csak elhiszed?

TORNYAI : Hiszi a fránya!

BIKK : (*Bosszusan.*) No már kérek . . .

VILMA : Pedig úgy van papa!

TORNYAI : Hát különben Isten neki, azt elhiszem, hogy készül az érettségire, de hogy le is tegye, már abban Tamás.vagyok.

MARGIT : (*Félre.*) Magam is az voltam, de most már . . .

BIKK : (*Félre.*) Várj csak, majd megpuhítlak. (*El Tornyaiival.*)

VI. JELENET.

(*Margit, Vilma.*)

VILMA : Igazán ki sem mondhatom, mennyire örülök, hogy újra látlak.

MARGIT : Hát még én, édes Vilmám. De beszélj valamit a faluról, ahol olyan jól érezted magad.

VILMA : (*Sóhajl.*) Oh, az a falu!

MARGIT : Beszélj el, mit csináltál egész nap? Mulattál-e sokat, unatkoztál-e néha?

VILMA : Oh édesem, nincs a falusi életnek párja! Korán kelni, élvezni a jó mezei levegőt, hallgatni az aratók énekét és a madarak vidám csicsergését, igazán felséges valami. Aztán a sok virág. S egész nap olyan jól el tudtam szórakozni.

MARGIT : Mit műveltél egész nap?

VILMA : Oh nem is képezed, milyen jól elmulattam! Rossz időben elcsevegtünk a papánál. Különösen a téli estéken kifogyhatatlan volt a beszédben. Ifjúkori emlékei mind napirendre kerültek. Szegény jó anyámat is gyakran emlegette, akire csak homályosan emlékezem. (*Komorán.*) Mily boldog is vagy te, hogy még van mamád!

MARGIT : Szegény Vilmám!

VILMA: S aztán, mikor az unalom bontogatni kezdte szárnyait felettünk, kocsizörgés . . . kerültünk, fordultunk s azon vettük észre magunkat, hogy vendég jött a házhoz. Néha pedig mi kocsiztunk át a harmadik, negyedik faluba egy kis barátságos össze-jövetelre.

MARGIT: S vidéken az emberek is egészen mások, ugy-e?

VILMA: Meghiszem azt. Tudod, ha ott az ember látogatóba megy, meg lehet győződve, hogy szívesen fogadják s elkövetnek mindent, hogy jól érezze magát.

MARGIT: A városiakról nem mindig lehet ezt elmondani.

VILMA: Bizony nem. S nyáron, mikor a nap sugarai olyan égetően tüzttek, sokszor gondoltam rátok, szegény városiakra.

MARGIT: De olyankor ugy-e te sem mozdultál ki a szobából?

VILMA: Ah, dehogy! Olyankor valamelyik árnyas lugasban olvastam az én kedves könyveimből, érdekes regényeimből.

MARGIT: (*Érdeklődve.*) Hogyan, te regényeket is szoktál olvasni? Boldog leány!

VILMA: (*Büszkén.*) Ugy van, valóságos regényeket. De kérek, el ne árulj, a papa nem tud felőle semmit.

MARGIT: Nyugodt lehetsz. (*Kíváncsian.*) De hol szerezted a regényeket?

VILMA: Hát tudod, a szomszéd birtokosnak a fia, a Molnár Pista ellátogatott néha hozzánk, s ő látott el olvasnivalóval. Igazán szeretetreméltó ember, kár, hogy nem találkozhatok vele egyhamar. Óvárra ment a gazdasági akadémiára. (*Szomoruan.*) Most már regényeket sem olvashatok egyideig, pedig úgy hozzászoktam. (*Sajnálokva.*) Persze, neked sem szabad még regényeket olvasni?

MARGIT: Ha szabadna, sem tenném, nincs rá érkezésem. A tanulás ugyszólván minden időmet igénybe veszi.

VILMA: (*Sóhaj.*) Igaz, te tanulsz. Oh, hogy irigyellek, Margit, hogy tanított a papád. Igazán boldog lehetsz! Hej! ha az én papám is olyan volna, mint a te papád, rögtön beiratkoznám az óvári akadémiára.

MARGIT: Ahá, ahol a Molnár Pista is tanul?

VILMA: (*Hirtelen.*) Nem, nem azért, hát azt hiszed? Lásd,

élek-halok a faluért, milyen nagyszerű volna majd idővel a gazdagságnak élni valamelyik szép kis birtokon.

MARGIT: Én is szeretnék falun lakni, de hát az én jövőendőbeli hivatásom nem engedi meg. (*Lemondóan.*) Nekem a szabad természet utáni vágyat el kell fojtanom, a szenvedő emberiség tart igényt reám.

VILMA: Te kis bohó, hiszen a szenvedő emberiséget a falun is megtalálhatod. Egyszerűen, ha elnyerted a diplomát, körorvos leszel.

MARGIT: (*Örömmel.*) Igaz, hisz ez eszembe sem jutott. Csak-hogy messze van az még!

VILMA: Hanem mondd csak, igazán olyan nagy hivatást érzel az orvosi pálya iránt? Én bizony nem lennék orvos, nem én!

MARGIT: Hát az igazat megvallva, nem érzek én arra egy csöpp hivatottságot sem.

VILMA: De hát akkor kérlek, miért akarsz erőnek erejével orvos lenni?

MARGIT: Csalódol. Nem én akarom, a papa akarja. úgy s neki engedelmeskednem kell.

VILMA: Hát világosítsd fel a papádat, mondd meg neki, hogy nem akarsz orvos lenni. Csak nem erőltet olyasmihez, amihez éppen-séggel semmi kedved sincs. Én bizony kereken kijelenteném, ha a te helyedben volnék.

MARGIT: (*Sokat mondóan.*) Könnyű azt mondani, de volnál csak az én helyzetemben! Tudod, apa nagy hive most a nőemancipációnak s annak vagyok én is áldozata. Sokszor gondolom már, megmondom neki, szépen megkérem: hagyjon fel tervével, de azután mindig eszembe jut, hogy talán nagyon is fájna neki az ellenkezésem.

VILMA. Hát mondja meg a mamád. Vagy ő is orvost akar csinálni belőled?

MARGIT: Dehogy, sőt aggódik miattam, de nem lehet e tárgyban a papával okosan beszélni.

VILMA: Tudod mit, majd megmondom én neki. Minek gyötrőrnéd magad a tanulással, ha nem arra vagy teremtve.

MARGIT: (*Hirtelen.*) De én tanulni akarok.

VILMA: (*Csodálkozva.*) Akkor nem értelek.

MARGIT: Tehát érts meg. Orvos lenni nem akarok, az érettségít sem akarom letenni, mert nehéz, de azért tanulni akarok.

VILMA: De az istenért, mit akarsz hát akkor tulajdonképpen?

MARGIT: (*Fontoskodva.*) Figyelj. Ha orvos akarok lenni, le kell tennem az érettségit. Ha nem lesz orvos belőlem, nincs szükségem az érettségire. Ugy-e ez világos?

VILMA: Igen.

MARGIT: Ha nem kell letennem az érettségit, úgy nincs szükségem a tanulásra sem. Ugy-e ez is világos?

VILMA: Mindenesetre.

MARGIT: Nos hát ha nincs szükségem a tanulásra...

VILMA: (*Közbevág.*) Hát akkor örülj neki.

MARGIT: (*Tétovázva.*) De én nem örülök, mert ... mert ...

VILMA: (*Kérdőleg.*) Mert?

MARGIT: (*Nagy zavarban.*) Mert akkor nincs szükség a nevelő urra sem.

VILMA: (*Megüldöve.*) Micsoda? Ahá! Így vagyunk? (*Nevet.*) Tehát tanulni nem akarunk, de azért azt szeretnők, hogy a nevelő ur továbbra is járjon a házhoz. Most már értem. Dacára annak, hogy tanulni nem akarunk, mégis tanulni akarunk. Más szavakkal kifejezve: szerelmesek vagyunk a nevelő urba. Azt hiszem, ez is elég világos.

MARGIT: (*Ijedten.*) Jaj kedves Vilmám, el ne árulj senkinek. Ha a papa megtudná...

VILMA: (*Határozottan.*) Légy nyugodt, a papád meg fogja tudni, de ne félj semmitől, majd én adom tudtára neki.

MARGIT: Ne tedd, ha szeretsz!

VILMA: Éppen, mert szeretlek, azért fogom megtenni. Bizd csak reám, majd elintézem én úgy a dolgot, hogy tanulnod se kelljen, meg a nevelő is megmaradjon. Érték én az ilyesmihez, nem hiába olvastam regényeket.

MARGIT: (*A baloldali ajtó nyílik.*) Jaj már jönnek. Kérlek, ha szeretsz, egy szót se!

VILMA: Ne félj, nem most.

VII. JELENET.

(*Margit, Vilma, Bikk, Tornyai.*)

TORNYAI: (*Jön Bikkkel.*) A cognacod nem rossz. Ha az eszméid is olyan jók volnának, mindenben egyetértenénk. De csak ismételhetem, amit már előbb is kijelentettem, hogy a nőemancipációnak határozott ellensége vagyok.

BIKK: És én újra csak azt mondhatom, hogy nem nyugszom addig, míg eszméimnek meg nem nyertelek.

TORNYAI: (*Nevetve.*) Akkor ugyan várhatsz.

VILMA: Megyünk már, papa?

TORNYAI: (*Kézet fog Bikkkel.*) Ég veled! Máskor kérek több cognacot és kevesebbet a te világboldogító eszméidből.

BIKK: Mind a kettőből kaphatsz eleget. Szervusz! (*Kikiséri.*)

VILMA: (*Csókolja Margitot*) Pá, édesem!

MARGIT: (*Halkan.*) Tehát bizom benned, hogy nem követsz el semmi meggondolatlanságot. Isten veled!

VILMA: Nyugodt lehetsz, bizd csak rám. (*El.*)

VIII. JELENET.

(*Bikk és Margit.*)

BIKK: No ennek ugyancsak kemény feje van. De sebj, az én érveimre előbb-utóbb megadja magát. (*Sajnálkozva.*) Kissé maradi ember, de nem is csoda. Távol élt a modern áramlatoktól, egész életében mást sem tett, csak a béreseivel vesződött, meg a gazdaságon, sertéshizlaláson törte a fejét.

MARGIT: (*Bátortalanul.*) De azért az is szükséges, ugy-e papa?

BIKK: Mindenesetre. Csakhogy nem szabad az embernek anynyira elzárkózni a világtól s ami a legtöbb, nem szabad az aktuális nagy eszmékkal szemben olyan elfogultnak lenni. Csunya dolog az az elfogultság.

MARGIT: (*Tettetőleg.*) Csak sajnálni tudom az ellenkezését.

BIKK: (*Bosszankodva.*) S mily keményen ellenkezik velem. Képzeld csak, azt mondja, hogy ha a nők emancipálódni akarnak, csinálják meg maguk!

MARGIT: (*Nevetést erőltetve.*) Ilyesmit mondani!

BIKK: Aztán azt mondja, mi köze van neki az egész dologhoz. Ha nem tudnám, hogy nem ért a dologhoz, képes volnék megharagudni reá, de így csak nevetni tudok fölötte!

MARGIT: (*Tettetett komolysággal.*) De azért én azt hiszem, idővel ő is csatlakozik hozzánk.

BIKK: Bizonyos vagyok benne. Hisz kérlek, az én fejtegetéseim oly világosak, oly meggyőzőek, hogy előbb-utóbb kénytelen lesz letenni a fegyvert.

MARGIT: Minden bizonynyal.

BIKK: Igaz, a nevelő urnak megmondhatod, hogy nagyon meg vagyok vele elégedve. Ugy-e derék fiatal ember?

MARGIT: (*Lelkesen.*) De még milyen!

BIKK: Szeretem, hogy jól megférsz vele.

MARGIT: Igazán nem találhattunk volna jobb nevelőt.

BIKK: Lásd, én az első pillanatra megismerem az embereket. Nem mondtam, mikor felfogadtam, hogy ez a fiatal ember a mi emberünk?

MARGIT: Nagyszerűen jövendölsz te papa!

BIKK: Nem tehetek róla, de én már ilyen vagyok.

MARGIT: Megyek könyveimhez. (*El jobbra.*)

IX. JELENET.

(*Bikk, Csikász.*)

CSIKÁSZ: (*Alázatos hajlongások közt balról belép.*) Egy ügyfelünk óhajt értekezni a nagyságos principális urral.

BIKK: (*Bosszusan.*) Mindig azok az ügyfelek. Hát mért tartom magukat, ha minden csekélység miatt hozzám szaladnak.

CSIKÁSZ: Nagyságos principális ur, fontos dolog, a csomagszállító vállalat ügyében jött.

BIKK: (*Ingerülten.*) Hát vezesse fel, ha olyan sürgös a dolog.

CSIKÁSZ: Igen is kérem. (*Indul.*)

BIKK: Különben várjon, lemegyek magam. Ezekkel az urakkal csinján kell bánni, hamar megsértődnek. (*El.*)

X. JELENET.

(*Csikász egyedül.*)

CSIKÁSZ: Ugy van, az ügyfelekkel csinján kell bánni, mert azok még a nőknél is veszedelmesebbek. De azért mégis inkább ügyfelekkel foglalkozom, mint a nőkkel. A nők iránt táplált véleményem ugyanis semmi tekintetben sem lehet hizelgő rájuk nézve. Ha meggondolom, hogy miért is gyűlölöm annyira a nőket, úgy arra a meggyőződésre jutok, hogy az én szeretve tisztelt feleségem az oka mindennek. Mindenkinek jó lélekkel csak azt az egyet tanácsolhatom, hogy meg ne nősüljön, ha a szabadsága kedves előtte. A házaselet megölője a szólásszabadságnak. (*Sóhajt.*) Óh, ki fog bennünket a nők járma alól emancipálni? (*El balra.*)

XI. JELENET.

(*Margit.*)

MARGIT: (*Lassu léptekkel jobbról jön.*) Csak az a Vilma ne csináljon valami bolondot. Igazán kár volt mindent megmondanom neki, de hát úgy furta a szivemet, ki kellett valaki előtt önteni bánatomat. Szekeres ur igen derék ember, így mondta maga a papa is, csoda-e hát, ha egy ilyen derék emberbe beleszeret egy magam fajta fiatal leány, kivált, ha az a derék ember szép fiatal ember is egyuttal. Persze, ha én dicsértem volna, akkor a papa bizonyosan az ellenkezőt állítaná. (*Elgondolkozva.*) Én nem tudom hová fog ez vezetni, de érzem, hogy az igazság felderítése lesújtó hatással lesz reám, a nevelő urra és a papára egyaránt. Oh, milyen zsarnokok is ezek az apák, még akaratlanul is. Mikor azt hiszik, hogy a legjobbat cselekszik leányuk jövője, boldogsága érdekében, akkor is csak szerencsétlenségünket okozzák. Mi tőlünk nem kérdik: akarod-e ezt, vagy azt, csak kimondják ellentmondást nem tűrő hangon, hogy így, vagy úgy lesz, akkor aztán úgy kell lennie. De ha megmondanám a papának, hogy a nevelő ur nemcsak a latinra tanított, hanem még egy sokkal szebb, magasztosabb tantárgyat is csepegtetett szivembe, vajjon nem gyulna-e haragra?

Egyetlen szavával egy pillanat alatt nem söpörné-e el mindazt, amit egy bohó, ábrándos leányszív álmodott a boldogság utáni vágyakozás édes óráiban? Beszélnek hozzám nagy feladatokról, a nő emancipálásáról, az emancipált nő hivatásáról, de lehet-e előttem más hivatás, mint az, amit a lelkemben érzek: boldogítani azt, akit szeretek. A szerető nőt nem kell emancipálni, mert ez rabja akar lenni az ideálnak, a szeretett férfinak, egyenrangú vele a szerelemben, csodálója erejének, gyengébb talán az életküzdelemben, de erősebb a csüggedő vigasztalásában, a férfi sikerre törekvő tetteinek ösztönzésében. S ez a tudat hiába él szivemben, a gyermeki kötelesség érzete szüntelenül arra int, hogy engedelmeskedni kell. (*Megadólag.*) No jó, hisz én engedelmeskedem, mit is tehetnék egyebet? (*Sóhajtva.*) De hol marad az álmok teljesülése? Vagy az álmok sohasem válnak valóra az életben? (*Jobbra megy.*)

XII. JELENET.

(*Előbbi és Szekeres.*)

SZEKERES: Alázatos szolgája Margit kisasszony!

MARGIT: (*Megrezzen. Félre.*) Ah, ő az. (*Fenn.*) Isten hozta nevelő úr!

SZEKERES: Ugy-e csodálkozik Margit kisasszony, hogy itt lát. Hisz délután nem tartunk órát. De azért ugyebár nem vagyok alkalmatlan?

MARGIT: Nevelő úr sohasem alkalmatlan nálunk. Mindenkor szívesen látott vendég.

SZEKERES: Köszönöm. (*Áradozva.*) Olyan öröm ért ma, mely egész jövőmre kihatással lesz. Éppen most kaptam meg kineveztetésemet gimnáziumi tanárrá.

MARGIT: (*Meglepődve.*) Ah, valóban? (*Kézet nyujt.*) Fogadja legjobb kívánságaimat.

SZEKERES: Köszönöm.

MARGIT: De ily váratlanul.

SZEKERES: Folyamodványomat abban a biztos tudatban nyujtottam be, hogy úgy sem neveznek ki. Inkább csak azért

pályáztam, hogy nevemet az illető körök megismerjék. Így — tesszik tudni — nagyobb reményem lehetett volna a legközelebbi üresedésnél. És ime, ki hitte volna . . .

MARGIT: Bizonyára előnyben volt a többi pályázó fölött?

SZEKERES: Azt hiszem, az egésznet szerencsés véletlennek lehet tulajdonítani. Elég az hozzá, kineveztek. Alig akartam hinni szemeimnek és ide siettem, hogy az örömhirt legelőször az én kedves tanítványommal tudassam.

MARGIT: Őszintén részt veszek örömében, de egyuttal bizonyos szomorúság vegyül örömömbé, ha meggondolom, hogy így el fog hagyni bennünket.

SZEKERES: Ezt a szomorúságot én is érzem.

MARGIT: S ha a papa meghallja, nem tudom mit szól majd hozzá.

SZEKERES: Nagyon sajnálom, hogy az elvállalt feladatot nem fejezhetem be, ámbár annak sikerét meglehetősen kétségesnek tartottam.

MARGIT: (*Habozva.*) Oh, az ön kedvéért szívesen tanultam az utóbbi időben.

SZEKERES: (*Elfogódva.*) Az én kedvemért? Oh kisasszony, miért mondja ezt nekem? Csak a válást nehezíti meg vele.

MARGIT: Hát ön is érzi, hogy nehéz megválni a megszokott helytől ugy-e? Hisz igyekeztünk mindig jól fogadni, arra törekedtünk, hogy úgy érezze magát, mint otthon.

SZEKERES: Ez is és sok más egyéb. Hisz a hely, melyet megszerettem, a barátságos bánásmód, a mi nekem oly kimondhatatlanul jól esett, mint feledhetetlen édes emlékek továbbra is élnének bennem. De hol találok újra egy olyan kedves tanítványra, mint Margit kisasszony?

MARGIT: (*Elmélázva.*) S én hol találok újra ilyen jó nevelőt . . . (*A dívánhoz megy.*)

SZEKERES: Nem is képzelem, milyen boldog voltam az órák alatt. Értelmes szemeit oly kifejezésteljesen függesztette reám, mintegy mutatva, hogy méltányolja fáradságomat.

MARGIT: (*Félre.*) Istenem, ha tudná, mit éreztem én olyankor . . .

SZEKERES: (*Lemondólag.*) S mindennek most már vége. Hivatásom kiszakít ebből a kedves körből, s azok a meghitt órák nem jönnek vissza soha többé!

MARGIT: (*Elfojtott hangon.*) Higgye meg nevelő úr, magának nem fáj úgy, mint nekem.

SZEKERES: Ne csodálkozzék Margit kisasszony, hogy örömem egyszerre oly gyászra változott. Ifjuságom oly örömtelen volt, az első verőfény, melyben valaha részem volt, itt ragyogott felém. Tanulásom évei telve voltak nélkülözéssel, önmegtagadással. Hogy mennyit szenvedtem, azt csak az tudja felfogni, aki a maga erejéből küzdötte fel magát, úgy mint én s kivülem sokan mások.

MARGIT: (*Vigasztaló hangon*) Felejtse el, hiszen most már kikötőbe ért, elérte célját.

SZEKERES: (*Habozva.*) Az előttem lebegő célt elértem, igaza van. Azt a célt, melyet a diákember tűz maga elé a szorgalom és kitartás évei alatt. De a férfiszívben más törekvések is helyet kérnek. S mikor a barátság verőfénye ragyog ránk, amint e házban reám is ragyogott, mikor a hosszú nélkülözés után emberségünk, férfiaságunk tudatára ébredünk, akkor azután olyan vágyak is ébrednek bennünk, amelyek épp oly vakmerőek, mint amilyen boldogítók volnának, ha valamikor teljesülnének. De én szegény vagyok. Veszett ábrándjaimnál nincs egyebem.

MARGIT: (*Szomoruan.*) Csalódik, kedves nevelő ur. A gazdagság még nem tölti meg a szívet boldogsággal. Vagy tegyük fel, hogy ön is gazdag, mint mi, vagy annyian mások, akiket ma irigyl, betöltené-e ez azt a veszteséget, amit most sirat?

SZEKERES: Talán. Ha gazdag volnék, megállítanám az én tovatűnő ábrándképemet s így szólnék hozzá: A te gazdaságod ne emeljen gátat közöttünk, én is gazdag vagyok, mint te. Legyünk egygyé szívben, lélekben, szerelemben! Mindenben, ami bennünket egybefűzhet. (*Hévvél.*) Megmondanám neki, hogy nincs más célja életemnek, csak az, hogy szeressem és boldoggá tegyem.

MARGIT: (*Magában.*) Oh, ha a keblére borulhatnék.

SZEKERES: (*Hirtelen elhatározással.*) S még többet mondanék neki. Így szólanék hozzá: Eddig tanítványom voltál, figyeltél minden szavamra, hogy magadba szedhesd az ismereteket, mert atyád akaratára, hogy tudós nő váljék belőled. Dobd félre könyveidet, légy ezután te a mesterem, taníts meg az élet legszebb tudományára, az örök szerelem édes boldogságára.

MARGIT: (*Kitörve.*) Nagy ég, ő szeret, mint én, forró, igaz szerelemmel. Zoltán!!! (*Megzavarodva.*) Nevelő ur! De nem, csak Zoltánnak nevezem ezután. (*Egymásra borulnak.*)

XIII. JELENET.

(*Előbbiek és Matild.*)

MATILD: (*Belép. Meglátja az ölelkező párt. Megáll. Félre.*) Ejnye, de csinos csoportozat! Hát már ennyire emancipálódtunk? No, ezt meg kell mutatnom az édes mamának! Ugyan mit szól hozzá?! (*Lábujjhegyen jobbra el*)

XIV. JELENET.

(*Előbbiek Matild nélkül.*)

SZEKERES: Mily boldogság! Álomnak is sok. Margit kisasszony, térjen magához. Valaki beléphet s mit gondolna, ha így találna bennünket?

MARGIT: (*Szenvedéllyel*) Ne még, ne még! Ha tudná, mennyi rejtett könny, mennyi elfojtott sóhaj előzte meg ezt a pillanatot.

SZEKERES: (*Komolyan.*) De hát mindazt, amit előbb elmondottam, csak úgy mondhatnám el igazán, ha gazdag volnék. Csakhogy, sajnos, nem vagyok az.

MARGIT: (*Kibontakozik.*) Igaz, igaz.

SZEKERES: (*Sóhajva.*) S el kell válnunk.

MARGIT: S ez most százszorta nehezebb lesz, mint előbb lett volna. De mégis vigasztal az a tudat, hogy legalább néhány pillanatig boldog voltam.

SZEKERES: (*Megindultan.*) Isten vele kisasszony, felejtse el.

MARGIT: Soha! Hát azt hiszi, oly könnyű felejtetni? A bánatot, az élet keserű pillanatait elfelejtjük, de a napsugaras, boldog perceket soha! Bizzunk a jövőben!

SZEKERES: Valóban boldoggá tesz. (*Kézet csókol.*) Igaza van: bizzunk, mert azoké a jövő. (*Indul.*)

XV. JELENET.

(*Előbbiek, Elza, Matild.*)

ELZA: (*Kíváncsian körülnéz.*) Kedves Matild kisasszony, úgy látszik, káprázott a szeme.

MATILD: (*Jön Elzával.*) Nincsenek ugyan már az előbbi pozitúrában, azt elismerem, de hogy jól láttam, az is bizonyítja, hogy a nevelő ur még most is itt van, holott tudtommal a délutáni órákban nincs itt semmi keresni valója.

EIZA: (*Méltatlankodva.*) De ilyet feltenni az én Margitomról.

SZEKERES: (*Némi zavarral.*) Matild kisasszonynak igaza van. Mostani ittlétem mindenesetre szokatlan. De engedjék meg, hogy magyarázatát adjam. Gimnáziumi tanárrá neveztek ki a vidékre, s ez a körülmény meggátol abban, hogy Margit kisasszony mellett tovább folytassam működésemet.

ELZA: (*Matildhoz.*) No lássa!

MATILD: (*Zavartan.*) Talán, ha egy pillanattal előbb jöttünk volna . . .

ELZA: (*Szekereshez.*) Tehát a nevelő ur itt hagy bennünket? Nagyon sajnálom távozását, de legalább talán meg lesz az a haszna, hogy férjem lemond Margit további tanittatásáról.

MARGIT: Oh édes mama, nem is találunk egyhamar olyan nevelőt, aki Szekeres urat pótolni tudná.

MATILD: (*Félre, mérgesen.*) Azt meghiszem.

ELZA: (*Matildhoz.*) No lássa Matild kisasszony, alaptalanul vádaskodott. (*Gunynyal.*) A kisasszony nagyon is buzgón fogja fel hivatását. Jövőre kérem az ilyesmit mellőzni.

MATILD: (*Meghajlja magát.*) Kérem! (*Félre.*) Megpukkadok.

XVI. JELENET.

(*Előbbiek és Bikk.*)

BIKK: (*Jön.*) Végre valahára elment. Alig tudtam lerázni a nyakamról azt a csomagszállító hivatalnokot. Minden csekélység miatt személyesen akarnak velem értekezni. (*Meglátja a jelenlévőket.*) Hát ti mi fölött tanácskoztok?

ELZA: Képzeld, Szekeres ur bucsut akar venni tőlünk. Kinevezték tanárnak.

BIKK: (*Meglepetve.*) Csak nem? No már ez nem jól van. A Margit érettségije e szerint veszélyben forog?

SZEKERES: Sajnálom nagyságos uram, de jövőm érdeke parancsolja, hogy nehéz szívvel bár, de bucsut mondjak.

BIKK: (*Sajnálkozva.*) Igazán kár, nagy veszteség reánk nézve. De remélem, ajánl valakit utódjának, tudja, olyan magafajta uriembert.

SZEKERES: Ha lehetséges lesz.

ELZA: (*Bikkhez.*) Azt hiszem, felesleges volna. Itt a kedvező alkalom, lemondani kedvenc tervedről. (*Kérőleg.*) Verd ki fejedből azt a szerencsétlen érettségít. Hagyjuk Margitot, majd megérik ő érettségi nélkül is, ha megjön az ideje.

BIKK: (*Ingerülten.*) Ugyan! Szó sincs róla.

XVII. JELENET.

(*Előbbiek, Terus.*)

TERUS: (*Levéllal a tálcán belép.*) Éppen most hozta egy hor-dár ezt a levelet a nagyságos ur számára! (*Átadja és kimegy.*)

XVIII. JELENET.

Előbbiek Terus nélkül.

BIKK: (*Levelet vesz át.*) No már most kérdem, maradhat-e az ember csak egy percig is nyugodtan?

ELZA: (*Kíváncsian.*) Vajjon ki küldte?

BIKK: Magam is kíváncsi vagyok. Nekem nem szoktak hordárral küldözgetni levelet. (*Elzához.*) Biztosítlak, nem olyas valami, amit rejtegetnem kellene.

ELZA: (*Tréfásan.*) Tálán valami barátnő? Női irás!

BIKK: Annak látszik. (*Felbontja a levelet*)

MARGIT: (*Szekereshez halkan.*) Rossz sejtelveim vannak!

SZEKERES: Nincs ok rá, már túl vagyunk a veszélyen.

BIKK: Hm, mi ez? (*Olvasva*) Kedves Bikk bácsi! Tudtára adom, hogy Margit csak azért tanul, hogy a nevelő ur a háznál maradjon, mert Margit szerelmes a nevelő urba! (*Mérgesen.*) No ez szép!

MATILD: (*Gunyosan Bikk felé.*) Kérem, nem káprázik a szeme?

MARGIT: (*Szekereshez.*) Végünk van.

SZEKERES: Istenem, még csak ez kellett!

ELZA: (*Matildhoz.*) Tehát mégis igaz volna?

BIKK: (*Folytatva a levélolvasást.*) Miután a dolog így áll, én, mint Margit barátnője kötelességemnek tartottam Bikk bácsit erről értesíteni s egyuttal kérem, legyen már egyszer esze s ne erőltesse Margitot olyasmire, amihez nincs kedve, hanem inkább gondoljon Margit boldogságára. Tornyai Vilma.

MARGIT: (*Félre.*) Oh, az a rossz Vilma, nem tartotta meg szavát.

BIKK: (*Szekereshez.*) De uram, hiszen akkor ön egészen más tantárgyat adott elő az én leányomnak, mint amire én felfogadtam? (*Föl és alá járkál.*) Hisz ez borzasztó! (*Megáll Szekeres előtt.*) Hogy mert ön így visszaélni bizalmunkkal? Feleljen!

ELZA: Ugy van uram, magyarázatot kérünk!

MARGIT: (*Esdő hangon.*) De papa, Szekeres ur nem hibás. Én vagyok az, ha ugyan olyan nagy hiba a szerelem.

BIKK: (*Elkeseredve.*) Menj, te rossz leány!

ELZA: Matild kisasszony, visszavonom előbbi szavaimat.

MATILD: (*Büszkén.*) Ezt el is vártam!

BIKK: (*Mérgesen.*) Így megsemmisíteni legszebb terveimet. És ezt meg kellett érnem. (*Szekereshez.*) Uram, mit csináljak magá-

val? Megáll az ember esze! (*Elsához.*) Hallottál már ilyet valaha?
(*Az ajtóra mutat. Szekereshez.*) Pusztuljon az úr!

MARGIT: (*Kezeit összeléve.*) Apám!

BIKK: Ha ezt Tornyai megtudja, föld alá bujok szégyen-
letemben.

ELZA: (*Kérlelve.*) Kérlek Lőrinc, csillapodjál.

BIKK: No de ilyet!

SZEKERES: (*Remegő hangon.*) Sajnálom, hogy így kell meg-
válnom önöktől. De majd a következmények megmutatják, hogy
nem éltem vissza annyira a bizalmukkal, mint amennyire talán
visszaélhettem volna. Megyek, Isten velük. Áldja meg az Ég Mar-
git kisasszony! (*Meghajlva magát, el középen.*)

BIKK: Végre-valahára. (*Mérgesen leül.*)

MARGIT: Apám, ne küldd el! (*Az ajtóhoz szalad.*) Elment.
(*Visszajön.*) Anyám, oh mily boldogtalan vagyok. (*Elza karjaiba
borul.*)

MATILD: (*Diadallal, félre.*) Mégis csak nekem volt igazam!
(*Függöny!*)

Harmadik felvonás.

Diszlet, mint az első felvonásban.

I. JELENET.

VILMA: (*Középről belép.*) Nem volt nyugtom odahaza. Mostanáig nem érkezett semmi hír Margittól a levelemre, pedig igazán kíváncsi vagyok a hatásra. Istenem, másnak a dolgában bezzeg bátor vagyok, de vajjon ha nekem kellene odaállanom az édes apuskám elé, ugyan lenne-e akkora bátorságom? Pedig Molnár Pista is megérdemelné ezt az áldozatot tőlem, meg aztán bucsuzáskor, mielőtt Óvárra utazott, meg is ígértem neki, hogy megkérem apuskát, engedje meg, hogy vele levelezhessek. De persze hiányzik a bátorság hozzá, azért csak titokban levelezünk. Igaz, így is megfelel a célnak, de mégis milyen más volna szabadon, nyíltan cselekedni mindent. Tudni, hogy senkinek sincs kifogása tetteink ellen, hogy jogunk van hozzá. Igen, igen: jogunk. Mert hirt adni annak, akit szeretünk és viszont: ez a szerelem joga. De mikor úgy félek bevallani, de mikor apuska olyan szigorúan tudja összeráncolni a homlokát, mihelyt valami oktondiságot követek el, hátha még ilyesmit mernék kitalálni előtte. Akkor lenne ám csak hadd el hadd! (*Megdöbben.*) Jézuskám, de hátha Margit papájának is ilyen a természete . . . Igazán félni kezdek, hogy levelemmel mégis csak ostobaságot követtem el. Szegény Margit! Talán éppen most zokogva ül a szobájában s talán éppen engem átkoz, hogy szívének titkát elárultam. De nem, nem, én a legjobbat akartam, az én szándékom tiszta és jó volt s ha mégis más eredménye lett, mint a milyet reméltem, Margit megbocsát nekem.

II. JELENET.

(*Előbbi és Terus.*)

VILMA: Végre-valahára élő lényt látok. Az előszoba ajtaja nyitva, sehol egy lélek, maguk miatt bizony az egész lakást ellophatnák.

TERUS: (*Belép középről.*) A nagysága és Matild kisasszony délutáni álmukat alusszák, a nagyságos úr meg nincs itthon.

VILMA: S Margit kisasszony?

TERUS: A szobájában van. Éppen ő küldött levelet a nevelő úrnak s addig nyitva hagytam az előszobát.

VILMA: A nevelő úrnak vitt levelet? S Margit küldte?

TERUS: Igen.

VILMA: De hisz nem kell neki levelezni, mindennap látják egymást. Ha valamit mondani akarnak egymásnak, személyesen is elmondhatják.

TERUS: Igen, azelőtt. De a nevelő úr nem jön többé, tegnapelőtt volt itt utoljára. Legalább így hallottam.

VILMA: (*Félre.*) Sejtlemem nem csalt, levelem nem érte el azt a hatást, amit reméltem tőle. (*Sóhajt.*) Szegény Margit!

TERUS: Tetszett mondani valamit?

VILMA: Mondja csak Terus, mit csinál Margit? Sir ugy-e?

TERUS: Bizony, tegnapelőtt óta vörösek a szemei. Csak azt szeretném tudni, hogy miért?

VILMA: Hát mit tud, beszélje el, mi történt?

TERUS: Tessék elhinni, nem tudok én semmit. Csak azt tudom, hogy tegnapelőtt volt itt utoljára a nevelő úr, a tanulás megszűnt, Margit kisasszony pedig a viláért sem jönne ki a szobájából.

VILMA: S mindez az én oktalanságom következménye. Hogy így el tudtam hirtelenkedni a dolgot . . . igazán bosszantó.

TERUS: (*Kíváncsian.*) Mi bosszantó kérem?

VILMA: Ugyan ne tetesse magát, mintha nem tudná. Hogyha a kisasszonyának szemei kisírtak, akkor történnie is kellett valami-

nek, még pedig nagy dolognak, mert Margit nem szokott sirni minden csekélységért. Bizonyosan nagy fájdalom érte. Hát maga nem sírna, ha valami nagy bánat érné? Tegyük fel, ha elhagyná az, akit legjobban szeret?

TERUS: (*Élénken.*) Nem hagy el az kérem, csak tegnap kaptam tőle levelet.

VILMA: De azért megtörténhetik . . . Különben hagyjuk ezt. Tehát Margit a szobájában van? Megyek hozzá. Meg kell vigasztalnom szegényt s egyuttal bocsánatát kérnem. Képzelem, milyen boldogtalan. (*El.*)

III. JELENET.

(*Terus egyedül.*)

TERUS: Nem tudtam tőle semmit kitudakolni, pedig majd megöl a kíváncsiság. Annyi bizonyos, hogy többet tud, mint én. Hogy Margit kisasszony szerelmes a nevelő úrba, ez világos előtttem, de hogy mikép tudódott ki, azt nem birom kitalálni, pedig kitudódott, ez az egy bizonyos. Minthogy pedig kitudódott, abba maradt a tanulás, a nagyságos úr rosszkedvű, a nagysága bánatos, Matild kisasszony jókedvű, Margit kisasszony pedig csak sir, egyre sir. A nevelő úr pedig, most, hogy odaát voltam nála, pakolt, mert elutazik. Milyen piros lett az arca, mikor átadtam neki a kisasszony levelét . . . örömében még a kezemet is megszorította. Annyi szent, hogy ő is nagyon szeretheti a mi kisasszonyunkat. (*Csengetés kívül.*) Ugyan ki lehet? (*El.*)

IV. JELENET.

(*Előbbiek és Szekeres.*)

SZEKERES: (*Az ajtóban találkozik Terussal.*) Nem is tudtam, hogy az ajtó nyitva van?

TERUS: (*Meglepetve.*) Ah, a nevelő ur!

SZEKERES: (*Áradozva*) Az áldott angyal irt, hogy még egyszer látni akar. Eljöttem hát, mert azt irta, ez a legalkalmasabb idő,

hogy néhány perczig zavartalanul cseveghezzünk s jelenlétemet senki észre ne vegye. Terus lelkem, ugy-e nem árul el?

TERUS: Én? Hogy is gondolhat illet a nevelő ur?

SZEKERES: Értesitse kérem a kisasszonyt, hogy itt vagyok.

TERUS: Igen, azonnal itt lesz. Ámbár vendége van.

SZEKERES: (*Meghökkenve.*) Vendég?

TERUS: Vilma kisasszony, a Margit kisasszony, legjobb barát-néja. (*Megnyugtatólag.*) De azért az nem baj. (*El.*)

V. JELENET.

(*Szekeres egvedül.*)

SZEKERES: Legjobb barátnéja? Köszönöm az ilyen barátságot. Szegény Margit, rábizza szívének legrejtettebb titkát s ő siet kikürtölni, mintha valamit érne az ő közbenjárása. Elismerem, hogy szándéka jó lehetett, de reám, meg Margitra nézve is sokkal jobb lett volna, ha meg nem teszi. Margit most már a tanulással együtt tőlem is megszabadul, pedig azt egyikünk sem akarta. De mégis az az egy vigasztalás megmaradt a számomra, hogy még egyszer beszélhetek vele elutazásom előtt. (*Sóhaj!*) Ki tudja, látjuk-e még egymást valamikor? (*Leül. Elgondolkozva*) Itt ültünk mindig a tanulás alatt. (*Mutatja.*) Itt ült ő, kezében a könyvvvel s figyelt reám. Amott a Matild kisasszony őrállomása. Most már mindennek vége. Elröppent, mint az álom. Oh te drága asztal, miért nem vihetlek magammal, hogy legalább a száraz fadat csókolhatnám, ha már őt nem láthatom többé ülni oldalad mellett. (*Az asztalra borul.*)

VI. JELENET.

(*Előbbie, Margit és Vilma.*)

MARGIT: (*Jobbról jön Vilmával, körülnéz*) Nem látom őt. Bizonyára félt a papától s elment. Nem is látom soha többé!

VILMA: (*Gyengén meglökve Margit karját, az asztal felé indul.*) Nézz oda!

MARGIT: (*Megilletődve.*) Szegény, úgy látszik sir! Kérlek, vonulj vissza, nem szeretném, ha jelenléteddel feszélyeznéd.

VILMA: Megyek. Majd szólíts, ha elment. (*El.*)

VII. JELENET.

MARGIT: (*Lábujjhegyen az asztalhoz megy s oda ül, ahol a tanórák alatt szokott ülni. Kezébe könyvet vesz és azt felnyitja.*)

SZEKERES: (*Feltekint.*) Margit kisasszony!

MARGIT: (*Álmodozva.*) Parancsol nevelő ur?

SZEKERES: Nem én, semmit.

MARGIT: (*Zavartan.*) Azt hittem.

SZEKERES: Azért jöttem, mert hivatott s én megragadtam az alkalmat, hogy még egyszer lássam.

MARGIT: S én itt ülök, hogy visszaálmodjuk a tanulást. Kezdjük meg.

SZEKERES: (*Zavartan.*) Igen, a tanulást. Hol is hagytuk el? Ha nem csalódom, ma a földrajzon kezdjük. Mit is adtam fel?

MARGIT: (*Szomoruan.*) A leckét elfelejtettem megtanulni.

SZEKERES: Mondja inkább, hogy elfelejtettem feladni. De mit is beszélek. Hiába is akarjuk magunkat beleélni az elmúlt időkbé, csak negyvennyolc óra mult el s a mi tanulásunk ideje mégis elszállt visszahozhatatlanul.

MARGIT: A törtéteken nem változtathatunk. Pedig ha meg gondolom a dolgot, boldognak érezném magamat, ha még egyszer itt ülhetnénk együtt s hallgathatnám oktató szavait, meggyőző magyarázatát.

SZEKERES: (*Lemondólag.*) Csakhogy vége már az én pedagógiai munkásságomnak.

MARGIT: S ön elmegy, hírét sem halljuk többé egymásnak.

SZEKERES: (*Kitöréssel.*) Nem, az nem lehet, vagy igazán úgy volna? Hát sohasem hallhatok többé hirt az én kedves tanítványomról? Hát a sors kérlelhetetlen végzete igazán az, hogy örökre elszakadjunk?

MARGIT: Mit tudom én. Csak azt tudom, hogy itt igen fáj valami. (*A szívére mutat.*) De a nevelő ur okos ember, az egye-

temen bölcsészetet, meg tudom is én mi mindent hallgatott. Találjon ki valamely elfogadható megoldást. Talán a bölcsészek tanaiban talál valami okosat a mi esetünkre.

SZEKERES: Itt a tudomány nem sokat segíthet, mert az szívbetegség, amiben mi szenvedünk. Mi most elválunk és nincs a viziontlátásra semmi kilátásunk. Ez a körülmény szinte kétségbe ejthetne bennünket, de segíthetünk rajta, ha a praktikus élethez folyamodunk orvosságért.

MARGIT: (*Örömteljes kíváncsisággal.*) S tudna maga ilyen orvosságot!

SZEKERES: Egyszerű dolog, ha nem is láthatjuk többé egymást, mi sem áll útjában annak, hogy legalább szellemileg érintkezhessünk.

MARGIT: (*Örömmel.*) Nagyszerű, tehát levelezzünk! Ugy-e maga is azt gondolja?

SZEKERES: Természetesen. Lássa, igaz, hogy sokkal vigasztalóbb lenne reánk nézve, ha nem kellene papírra vetnünk mindazt, amit egymásnak elmondani akarunk. Ha ezt megtehetnők szemtől-szembe nyíltan, szabadon, az mindenesetre sokkal jobb volna.

MARGIT: Csakhogy az lehetetlen!

SZEKERES: Ugy van és pedig már csak azért is, mert amugy is elutaztam volna. Ha a közbe jött vihar nem is dulta volna fel boldogságánkat, akkor is csak a levelezés lehetne az egyedüli eszköz, mely rendelkezésünkre áll.

MARGIT: Hisz ez világos!

SZEKERES: Tehát így tegyünk? Elfogadja?

MARGIT: Örömmel.

SZEKERES: No lássa. Amugy nyíltan levelezhattünk volna, így azonban csak titokban tehetjük.

MARGIT: (*Tétovázó hangon.*) Most jut eszembe, erre nem is gondoltam. Tiltott úton nem levelezhetünk.

SZEKERES: De ha nincs más megoldás?

MARGIT: (*Komoly, határozott hangon.*) Akkor váljunk el. Igen, váljunk el, talán örökre. Nem akarok szüleim háta mögött semmit sem csinálni. Ugyis nagyon megszorítottam őket, mért tetézzem

még jobban bánatukat? Érzem, most sem cselekedtem helyesen, hogy idehivattam. De nem tudtam ellentállani a vágnak, hogy még egyszer megszorithassam kezét.

SZEKERES: Köszönöm.

MARGIT: Azért lesznek pillanatok, mikor találkozunk. Majd ha úgy néha elfog a sóvárgás, minden gondolatomat összeszedve azt kérdezem magamban, hogy vajjon mit csinálhat az én messze távozott jó nevelőm? Olyankor, tudom, megérzi majd a maga lelke is s egymásra irányított gondolataink összecsókolódnak valahol a levegőben. (*Megindultan felkel*) És most váljunk el abban a boldog reményben egyesülve, hogy talán valamikor még jobbra fordul a mi sorsunk. Jöhetnek változások, melyeket nem lehet előre látni, akkor talán még boldogok is lehetünk. Isten vele, nem szeretném, ha valaki ittlétét észrevenné.

SZEKERES: Azt magam sem szeretném. Hisz a történetek után lehetetlen volna szembe nézmem tisztelt szüleivel. S ha mégis engedtem hívásának s újra átléptem ennek a háznak a küszöbét, ezt csakis magáért tettem.

MARGIT: Köszönöm ezt az áldozatot. (*Kezet nyújt.*)

SZEKERES: (*Megragadja kezét.*) Önért mindent megtudnék tenni, mindent. Isten vele! (*Indul.*)

MARGIT: (*Halkan.*) Isten vele! (*Hosszan utána néz.*)

SZEKERES: (*Visszanéz, bucsut int kezével és gyorsan elmegy*)

VIII. JELENET.

(*Margit egyedül.*)

(*Lassu léptekkel, lehajtott fejjel az asztalhoz megy és leül.*) Ez is elmúlt. Mintha most már nyugodtabb volnék. Utolsó vágyam volt látni mégegyszer, beszélni vele, s ez teljesült. (*Gondolkozva.*) Csakhogy ez a nyugalom szinte megdöbönt, szinte eltompítja a bennem előbb felcsillant reményt: hogy ez a válás nem végleges. S milyen nehéz lesz ezután az élet, tudva, hogy szüleim neheztelését vontam magamra. Kiengesztelni őket, ez a feladat várakozik reám. Oh, azt az áldott jó mamát nem lesz nehéz kiengesztelni,

de a papát, azt . . . Hogyan nyerjem vissza az ő jóindulatát? Talán ha kijelentem, hogy folytatni akarom a tanulást, ha minden erőmet annak szentelem, ő azt látni fogja s meggyőződik, hogy igyekvésem nem szalmaláng, hanem komoly elhatározás, akkor majd talán ő is kiengesztelődik. Mit is csinálhatnék egyebet? Most már csakugyan kedvet kaptam az orvosi pályára, most már van okom rá, hogy az élet örömei helyett a mások szenvedésének éljek. (*Határozottsággal.*) Igen, ezt fogom tenni. Ez az én kötelességem!

IX. JELENET.

(*Előbbi, Vilma.*)

VILMA: (*Fejét az asztón bedugja.*) Elment?

MARGIT: Elment.

VILMA: (*Kíváncsián.*) Nos, mit végeztetek? Remélem, jóra fordul minden.

MARGIT: (*Fásultan.*) Majd idővel talán jóra fordul.

VILMA: Igazán örülök, hogy legalább kilátás van rá.

MARGIT: Most már sokkal nyugodtabb vagyok. Nehezen re esett ugyan a válás, de majd csak beletörődöm lassanként abba a gondolatba, hogy ő nincs többé. S akkor aztán minden jóra fordul.

VILMA: De én nem így gondoltam. Azt hittem, hogy idővel a papád is megbékül azzal a gondolattal, hogy szeretitek egymást s boldogságtoknak nem állja az útját.

MARGIT: (*Sóhajtván.*) Bár úgy volna, de én nem emlitem többé előtte a dolgot. Igyekszem kedvében járni, hogy feledtessem vele azt a szomorúságot, melyet okoztam neki

VILMA: Szegénykém, s mit akarsz tenni?

MARGIT: (*Megadólag.*) A tanulás lesz ezután egyedüli örömem.

VILMA: No már én másképp tennék. Én a te helyedben bizony nem tanulnék. Addig sirnék, míg az apuskának meg nem lágyul a szive. Majd meglátnám, ki győzi tovább?

MARGIT: (*Feddőleg.*) Vilma, te rossz tanácsot adsz!

VILMA: Dehogy, én csak a javadat akarom. Hát olyan könnyen tudsz lemondani?

MARGIT: Oh nem. Sohasem éltem át olyan perceket, mint most. Nem veszed észre, hogy mennyire megváltoztam? Hová lett az a vig leány, aki eddig voltam? Érzem, hogy az arcom kifejezése is egészen más, mióta ő eltávozott. Gondolkodásom világosabb, hangom szilárdabb, beszédem megfontoltabb. Nos, nem veszed észre?

VILMA: (*Ránéz.*) Mintha igazad volna. És minek tulajdonítod ezt a változást?

MARGIT: Az életnek Vilma, az életnek. Addig, míg csak boldogságot, örömet tapasztaltam mindenfelé, azt hittem, hogy annak így kell lenni. De most, hogy a szenvedés is meglátogatott, látom, hogy az élet mindenkinek olyan, amilyen szemekkel nézi. A boldogságtól ragyogó szem nem látja a felhőt, a bánatos tekintet pedig hiába mered a messzeségbe, nem képes az örömnél leghalványabb sugarát is fölfedezni. Lásd, én is így vagyok s ez a tudat okozta változásomat.

VILMA: (*Átöleli*) Igazán sajnállak, de azért hidd el, majd visszatérnek a te boldog napjaid. Légy nyugodt, mindenkor számíthatsz reám, csak ne gyötörd a fejecskédet ily szomorú gondolatokkal.

MARGIT: Könnyű azt mondani. (*Átmegy a jobb oldalra.*)

VILMA: Megtenni sem nehéz. De most megyek. Pá, édesem. (*Megcsókolja.*)

MARGIT: Isten veled!

VILMA: (*El.*)

X. JELENET.

(*Margit, Terus.*)

MARGIT: (*Utána nézve.*) Szeleburdi egy kissé, de azért jó szíve van.

TERUS: (*Középen jön. Sóhajtot.*)

MARGIT: (*Észrevéve Terust.*) Hát maga miért sóhajtozik?

TERUS: Nem tehetek róla, de úgy fáj a szívem, ha a kisasszonyt szenvedni látom.

MARGIT: (*Tettetett jókedvvel.*) Téved édesem, már nem szenvedek. Elment. Most már semmi bajom. (*Ránéz.*) Nem hiszi,

no majd meglássa, milyen vig leszek én ezután. Most kezdek csak igazán tanulni.

TERUS: (*Csodálkozva.*) De hisz a nevelő ur elutazik?

MARGIT: (*Egykedvűen.*) Nagyszerű! Hát azt hiszi, hogy csak egy nevelő van a világon? Ha elmegy, majd jön helyette más. (*Szobája felé megyr.*) Szekeres ur eltávoztása nem akaszthatja meg tanulmányaimat, ezt csak beláthatja. (*El jobbra.*)

TERUS: (*Utána nézve.*) Azt hiszi, nem tudok semmit, pedig édes Istenem, nekem is van ám szemem és fülem, hogy mindent lássak és halljak, ami itt történik. (*Az asztalon rakosgat.*)

XI. JELENET.

(*Terus, Matild.*)

MATILD: (*Bedugja óvatosan a fejét jobbról az ajtón.*) Terus, mit csinál maga itt?

TERUS: Rakosgatok, amint tetszik látni.

MATILD: (*Belép. Kíváncsian.*) Mondja csak, mit csinál a kisasszony? Képzelem, mennyire bánkódik? (*Félre.*) Ez az elégtételem legalább meg van.

TERUS: (*Gunyosan.*) Csalódik Matild kisasszony, Margit kisasszonyt még sohasem láttam olyan jókedvűnek, mint éppen most.

MATILD: (*Ingerülten.*) Ugyan, hogy mondhat ilyet?

TERUS: Már pedig igazat beszélek.

MATILD: (*Titokzatosan.*) Hát maga azt hiszi, hogy a nevelő ur a maga jószántából ment el? Hát maga nem is tudja, hogy a drágalátos kisasszony azért olyan szomorú, mert a nevelő urnak kiadták az utat?

TERUS: (*Nevetve.*) Van eszében. Hisz éppen az előbb mondta ezen a helyen, hogy van elég nevelő a világon. Ha elment, majd jön helyébe más.

MATILD: (*Magában.*) No, mondhatom, ezt nem hittem volna! Ha még egybe beleszeretett, végre is nem olyan nagy csoda, de hogy most már a másikat is várja, ez azt mutatja, hogy csak kacérkodni akar a fiatal emberekkel. Ezt meg kell gátolnom s a

nagyságos urnak előterjesztést teszek, hogy ezentúl nevelőnő jöjjön a házhoz! Az majd szigoruan fogja a kisasszonyt.

TERUS: (*Kifelé menet.*) Ugyan mit beszélhet magában?

XII. JELENET.

(*Bikk, előbbieik.*)

BIKK: (*Belép kalap, sétapálcával.*) No mi ujság? (*Zsebéből levelet vesz ki.*) Terus, vigye ezt a levelet a nevelő urnak.

TERUS: (*Átvesszi.*) Igenis! (*El.*)

BIKK: (*Magában.*) Mikor eltávozott, egészen elfelejtettem kifizetni járandóságát.

MATILD: (*Édeskés hangon Bikkhez.*) Margit kisasszonyt keresem. A lelkére akarok beszélni, hátha még megvalósíthatjuk a nagyságos ur szándékát?

BIKK: Az én szándékomat? Hagyja édes kisasszony, ne is juttassa eszembe, fáj rágondolnom.

MATILD: (*Fontoskodva.*) Oh, én tökéletesen értem a nagyságos ur fájalmát!

BIKK: Csakis az elv, a nagy reformeszme, melynek terjesztésére vállalkoztunk, ad némi vigasztalást.

MATILD: Hogy állunk?

BIKK: Oh, pompásan. Legutóbbi cikkem nagy hatást keltett.

MATILD: Vajha Margit kisasszony is megtérne.

BIKK: Még egy kísérletet teszek vele. Jó eszmém támadt.

MATILD: S célhoz vezetne?

BIKK: Valószínűleg. Lássa Matild kisasszony, nem kellett volna a Margit mellé férfinevelőt fogadnom.

MATILD: Ez az én nézetem is.

BIKK: Persze, akkor még nem igen lehetett válogatni, de most már vannak az egyetemen női hallgatók is. S találok is Margit részére egy illet, aki az ő nevelését bizonyára kész örömmel elvállalná.

MATILD: (*Sürgetőleg.*) Úgy méltóztassék mielőbb megfogadni, nehogy az idő kárba vesszen.

BIKK : Éppen ez ügyben várom a szerkesztőt. Az illető tulajdonképpen az ő pártfogoltja, s így teljesen megbízható.

MATILD : Amit a férfiakról nem mindig lehet elmondani.

BIKK : (*Neki melegedve.*) S azután megvolna ennek a tervnek az a jó oldala, hogy Margit az illető hölgyet példaképének tekinthetné s folyton maga előtt látva az ő buzdító példáját és szellemi fensőbbiségét, idővel maga is megszeretné jövődöbeli hivatását.

MATILD : A terv nagyon helyes ! (*Magában.*) Mégis csak megtörjük a kisasszony önfejtését.

BIKK : (*Kívülről csengetés hallatszik.*) Ha nem csalódom, jönnek is már. Gábor valószínűleg magával hozza a kisasszonyt is. Miután ezt kértem is levelemben.

XIII. JELENET.

(*Voltak, Gábor, Szerafin.*)

BIKK : (*Kopogás az ajtón.*) Tessék ! (*Gábor és Szerafin belépnek.*) Van szerencsém kedves szerkesztő úr ! Isten hozta kisasszony !

GÁBOR : (*Meghajlva magál.*) Alázatos szolgája nagyságos uram !

SZERAFIN : (Üdvözli a jelenlévőket.)

MATILD : (*Szerafin üdvözlését fogadva, félre.*) Ime nemünk egyik előharcosa, mily érdekes jelenség ! (*Leül oda, ahonnan a tanítást figyelni szokta s élénken figyel.*)

BIKK : Kedves szerkesztő úr ! Köszönöm, hogy ily gyorsan eleget tett meghívásomnak. Nos találja el, miért hívtam ?

GÁBOR : Bizonyosan valamely fontos dolog . . . Talán a kisasszonyra vonatkozólag ? (*Szerafinra mutat.*)

SZERAFIN : (*Túlzott készséggel.*) Amennyiben az ügy engem illetne, előre is kijelentem, hogy kegyes pártfogóm óhajtását parancsnak tekintem.

BIKK : (*Leülnek.*) Azonnal a dologra térek. Önök tudják, hogy leányom az érettségire készül s már csak néhány hónap választ el

bennünket a vizsga napjától. S képzeljék, most a legnagyobb zavarba jutottunk, miután az eddigi nevelő távozni kényszerül körünkől. Őt ugyanis valahová a vidékre kinevezték tanárnak s így kénytelen vagyok más alkalmas tanerőről gondoskodni. Az a tervem támadt, hogy a kisasszony, miután az érettségét kitűnő sikerrel tette le, bizonyára képes volna leányomat is arra előkészíteni . . .

GÁBOR: (*Zavartan.*) Ha csak saját tanulmányai nem akadályozzák . . .

SZERAFIN: (*Szintén ugy.*) Bármennyire óhajtanám . . .

BIKK: Óh kisasszony, nem akarjuk minden idejétől meg-rabolni, csak néhány órát naponta . . .

SZERAFIN: (*Félre.*) Jaj, hogy szabadulok ki ebből a hinárból?

BIKK: Szabad tehát reménylenem kisasszony, hogy kérésemet teljesíti?

SZERAFIN: (*Nagy zavarban.*) Uram, ha gondolja, azaz, ha kielégíthetem azon fontos érdekeket . . . melyek ezzel a körülménnyel egybekötve vannak . . . A megtiszteltetés . . .

GÁBOR: (*Hirtelen.*) Nagyságos uram, a kisasszony a legnagyobb örömmel fogadja el a megbízatást.

BIKK: Tehát befejezett ténynek tekinthetem, hogy a kisasszony a tanítást elvállalja?

GÁBOR. (*Mintha Szerafin helyett beszélne.*) Természetesen . . . Igen . . .

BIKK: (*Felkel.*) Nagyon köszönöm kisasszony!

SZERAFIN: (*Zavartan.*) Oh uram!

GÁBOR: (*Halkan Szerafinhoz.*) Bele kell egyeznünk, különben megtudná! . . .

BIKK: Nos, nem tartóztatom önöket tovább . . . Tehát holnap délelőtt lesz szíves a kisasszony ide fáradni, hogy a tanítást megkezdhessék.

SZERAFIN: Igen uram. (*Félre.*) Még csak az kellene.

GÁBOR: (*Meghajtja magát.*) Nagyságos uram, holnap! (*Indulnak kifelé.*)

BIKK: Tehát a vizsontlátásra kisasszony! El ne feledje, holnap . . .

SZERAFIN: Holnap . . . (*Miután meghajítják magukat, Gábor és Szerafin eltávoznak és Bikk búcsuzkodás közben az ajtóig kíséri őket.*)

XIV. JELENET.

(*Matild, Bikk, majd Elza.*)

BIKK: (*Visszajön az ajtótól.*) No ez jól sikerült. Most már nyugodt vagyok.

MATILD: Gratulálok a szerencsés választáshoz! Bámulom ezt a fiatal hölgyet. Ekkora képzettség és minő szerénység! . . .

BIKK: A szerénysége engem is egészen lebilincsel.

ELZA: (*Jön balról.*) Mi az, ami lebilincsel?

BIKK: (*Nyájasan.*) Az új nevelőnő szerénysége. Mert lásd édesem, míg te délutáni álmodat aludtad, én okos dologra használtam fel az időt: Margit számára nevelőnőt fogadtam.

ELZA: Hát még most sem verted ki a fejedből rögeszmédet?

BIKK: De édesem, csak most jöttem rá az igazira. Nem nevelő kell a mi Margitunknak, hanem nevelőnő. Így aztán biztos az eredmény.

ELZA: (*Bosszusan.*) Még most is! Hát végkép szerencsétlenné akarod tenni azt a szegény leányt?

BIKK: (*Ingerülten.*) Eh, asszonybeszéd. Ki-ki úgy beszél, ahogy érti a dolgot.

MATILD: (*Félre.*) Nagyon természetes. (*El balra.*)

XV. JELENET.

(*Előbbieket, Margit.*)

MARGIT: (*Jobbról belép nyugodt léptekkel. Bikkhez megy. Határozott hangon.*) Kedves, jó atyám, bocsáss meg nekem, hogy úgy megszorítottalak. Mindenre kész vagyok, hogy visszanyerhessem jóakaratomat és szeretetemet. (*Kézét csókol.*)

BIKK: (*Elérzékenyülve, Elzához.*) No lásd, Margit ismét az én jó, engedelmes leányom akar lenni. (*Megcsókolja Margitot.*) Nem haragszom, csak szorgalmas légy ezután.

MARGIT: (*Elzához megy.*)

ELZA: (*Sóhajtvá*) Szegény leányom!

XVI. JELENET.

(*Előbbieik, Tornyai.*)

TORNYAI: (*Középről jön.*) Jó napot mindnyájunknak. (*Bikkhez.*) No te eszmehős, ugyan szép galibát csináltál nekem, mondhatom. (*Elzához.*) Hát nem megemancipálta az én leányomat is.

BIKK: Nem értelek barátom, ámbár örülnék neki.

TORNYAI: (*Komikus ingerültséggel*) Persze, te még örülsz neki, de én ugyan nem örülök. Leányom előtt annyit emlegetted a nőemancipációt, hogy mondhatom, kezd nekem a dolog nem tetszeni. Éppen most fogtam el egy levelét, melyet titokban akart a póstára adni. (*Mutogatja a levelet.*) Valami Molnár Pistának szól. Tudod, a szomszédos birtokos fia, aki most Óváron tanul.

ELZA: (*Fejét csóválva*) Hja, ilyenek a mai fiatal leányok.

TORNYAI: Tisztára azt hiszi, hogy ez neki meg van engedve. Persze a te elveid szerint a nők most már mindent megtehetnek.

BIKK: (*Zavartan.*) De kérlek, biztosítalak . . .

TORNYAI: (*Közbevégyve*) Ugyan hallgass! Aztán igaz, mondd csak, miféle emberek járnak tehozzád? Most, mikor jöttem, a lépcsőn találkoztam velük. Ugyancsak megbámultam őket.

BIKK: Most már igazán nem értelek. Miféle emberek? Hát miféle emberek járnának?

ELZA: (*Csodálkozva. Magában.*) Mihozzánk?

TORNYAI: No igen, miféle emberek?

BIKK: (*Kissé sértődötten.*) Egy ur és egy fiatal hölgy volt nálam, talán azokat gondolod? . . . De hisz azokat nem ismered!

TORNYAI: Ugy látszik, te nem ismered őket, mert . . .

BIKK: (*Mérgesen.*) No azokért kezkeskedem.

TORNYAI: Ugy? Honnan ismered az én leányszöktető író-deákomat, azt a gyönyörűséges mákvirágot, Kozár Gábor álhirlapírót?

BIKK: De kérek, Gábor Alfréd a Hölgyszabadság szerkesztője.

TORNYAI: És mivel igazolta előtted Gábor Alfréd létét? Talán közokiratszámba menő vizitkártyával? Mondom, hogy az Kozár Gábor, aki megszöktette a füzesi jegyző leányát. Azt a leányt Szerafinnak hívják.

BIKK: (*Nagy zavarban.*) Hogyan, lehetséges volna? De nem, az lehetetlen. Igaz, hogy ezt a hölgyet is Szerafinnak hívják, de tudd meg, hogy ő egyetemi polgár s éppen most fogadtam meg Margit mellé nevelőnőmnnek.

ELZA: (*Magában.*) Most már magam is kíváncsi vagyok!

TORNYAI: Láttad bizonyítványait? (*Kís vártatva gunyosan folytatja a beszédet.*) No barátom, most az egyszer felsültél, mert ugyan mire taníthatná az a kisasszony a te leányodat? Mindenre, csak jóra nem. Meg aztán nincs annak semmi tudományos képzettsége.

ELZA: No, ha most sem ábrándulsz ki . . .

BIKK: (*Haragosan leinti nejét. Tornyai felé.*) Kérlek, érettségit tett.

TORNYAI: Azt hát, a füzesi főgimnáziumban! Épp úgy, mint ahogy Kozár, illetve Gáborod sohasem irt még egy cikket sem. Szélhámos mind a kettő. (*Komolyan.*) Hát csak azt mondom barátom, légy nyugodt, nem is látod te őket többé. Ha az a Szerafin szinleg el is vállalta a tanítást, bizonyára elég óvatos lesz, hogy házad környékét elkerülje.

BIKK: (*Némi küzdelem után.*) Barátom, megadom magamat. Mindig igazat szoktál beszélni, hiszek neked. De ilyen csalódás. Újságíró barátaim figyelmeztettek erre a Gábor Alfrédra és én mégis elültem neki. Ugy tudott prédikálni nekem a nőemancipáció magasságáról, hogy egészen belelovalt olyasmibe, amihez tulajdonképpen semmi közöm sincsen. Ettől a felsüléstől igazán megkimélhetem volna magamat.

ELZA: Látod, mégis csak nekem volt igazam!

BIKK: (*Átmegy Margithoz.*) No Margit, miattam most már abbahagyhatod a tanulást, sőt jobban is szeretem, ha abbahagyod. (*Kömikus elkeseredettséggel.*) Leveszem kezemet a nőemancipációról.

MARGIT: (*Félre.*) Hála Istennek.

ELZA: Végre, valahára!

TORNYAI: Ez már okos beszéd. Hanem mondd csak, hová tetted az előbbi nevelőt? Akit úgy dicsértél a minap?

BIKK: (*Sajnálkozva.*) Biz azzal keményen bántam egy kisé, szinte kedvem volna bocsánatot kérni tőle. (*Halkabban.*) Tudod, nagyon mélyen talált a Margit szemeibe nézni. . .

TORNYAI: (*Mosolyogva.*) Ahá, értem! De ha olyan nagyon derék ember. . .

MARGIT: (*Szégyenkezve anyja keblére hajtja fejét*)

XVII. JELENET.

(*Előbbie, Terus.*)

TERUS: (*Középen jön.*) Éppen most volt itt a nevelő ur és ezt a borítékot adta át a nagyságos ur számára.

BIKK: Ugyan mi lehet benne?

TERUS: Pénz. A nevelő ur legalább azt mondta. A nagyságos ur az egyik tizes helyett véletlenül százast küldött neki az imént.

BIKK: (*Felbontva a borítékot.*) Kilencven forint. . . Persze, harminc járt neki és én véletlenül százhuszat küldtem. Biz az könnyen meglehet. (*Gondolkozva.*) Terus, fusson hamar a nevelő ur után, hívja vissza, mondja, hogy kéretem. . . talán még utóléri.

TERUS: (*Örömmel.*) Igenis. (*Kiszalad.*)

TORNYAI: Legalább én is megismerem azt a fiatal embert. Igazán kíváncsi vagyok rá.

MARGIT: (*Elzához.*) Vajjon eljön-e? Oh, ha eljönne!

BIKK: (*Elzához lép.*) Ugy-e, helyesen cselekedtem, hogy utána küldtem? Mégis csak köszönetet kell mondanunk fáradozásaiért. Aztán végre is, középiskolai tanár, derék fiatal ember, szép jövő áll előtte. Ha vesszük, miért ne tehetné boldoggá az én Margitomat?

XVIII. JELENET.

(*Előbbiek, Szekeres.*)

MARGIT: (*Meghatottan.*) Oh, édes papa!

TORNYAI: Ezt már szeretem, ha így beszélsz barátom.

TERUS: (*Az ajtót kitarva Szekeres előtt.*) Tessék belépni. (*El.*)

BIKK: Ahá, itt van már!

MARGIT: (*Mindnyájan érdeklődve néznek a belépő elé. Örömmel.*) Ő eljött mama, ő itt van!

SZEKERES: (*Meghajlja magát.*) Nagyságos uram, kegyes volt hivatni s én siettem eleget tenni óhajának.

BIKK: (*Szekereshez lép és kezet nyújt neki.*) Fiatal barátom, felejtse el a minap történeteket és bocsásson meg, ha igaztalan voltam ön iránt.

SZEKERES: (*Szerényen.*) Oh uram!

BIKK: Továbbá fogadja köszönetemet a visszaküldött összegért, melyet tévedésből tettem a borítékba. (*Szemeivel hunyorgat.*) Tudja, annak az összegnek nagyon jó hasznát veszem . . . Majd a Margit hozományához csatolom.

SZEKERES: (*Nagy zavarban.*) Hisz kötelességem volt.

BIKK: Mert tudja meg fiatal barátom, hogy Margit menyasszony!

SZEKERES: (*Megdöbbenve.*) Valóban?

ELZA: Igen, igen nevelő úr.

BIKK: (*Folytatva.*) Még pedig az ön menyasszonya, — ha ön is úgy akarja.

SZEKERES: (*Remegő hangon.*) Oh uram, a meglepetéstől szólni sem tudok.

MARGIT: Köszönöm drága jó atyám!

TORNYAI: (*Szekereshez.*) Hiszen ugyanis magának nevelte, ugy-e?

XIX. JELENET.

(*Előbbiek, Matild.*)

MATILD: (*Belép. Meglepetve félre.*) Mit látok, a nevelő úr itt? Utóbb bizony kibékültek?

ELZA: Matild kisasszony, gratuláljon Margit eljegyzéséhez!

MARGIT: (*Szekeresre mutat.*) Van szerencsém bemutatni a vőlegényemet.

MATILD: (*Gunyosan.*) Oh, gratulálok.

TORNYAI: (*Matildhoz.*) Én meg szomorú hirt tudatok a kisasszonynyal. Valószínűleg megszűnik a kedvenc lapja: a Hölgyszabadság.

MATILD: (*Méltatlankodva Bikkhez.*) Uram, ön megtagadta a zászlót, mely alatt együtt küzdöttünk? Még ma elhagyom a házát! (*Sietve el.*)

BIKK: (*Vállat von.*)

SZEKERES: A mi zászlónkra a boldogság lesz felirva! Ugy-e, mi nem tagadjuk meg soha!?

MARGIT: Soha! (*Szekeres vállára hajlja fejét.*)

(Függöny.)



MORÓCZ JENŐ EDDIG MEGJELENT MUNKÁI:

Költemények. Pozsony, 1887. (Elfogyott.)

Küzdelem a dicsőségért. Dramolet egy felvonásban. Pozsony, 1890. (Elfogyott.)

Ujabb költemények. Budapest, 1893. Ára 2 korona.

Levelek fiamhoz. (Sajtó alatt.)

TELLÉRY GYULA EDDIG MEGJELENT MUNKÁI:

A Szepesség gyásza. Emlékalbum Erzsébet királyné emlékére. 1898. szeptember 10. Ára 1 forint. Budapest, 1899. Országos Központi Községi Nyomda Részvénytársaság. VI., Váci-körút 61. *Öfelsége által legfelsőbb királyi elismerésben részesült.*

Szepesvármegye képviselőjelöltjei. (Szepesi Almanach.) Röpirat. Ára 1 korona. Budapest, 1901. Bárd J. könyvnyomdai műintézete, Miksa-utca 17.

Egy honvédpap rabsága idején irt feljegyzései a szabadságharcból. Átdolgozva kiadták: Göbel Henrik és Telléry Gyula. Ára 2 korona. Szepesi Lapok nyomdavállalat. Igló, 1908.

Igló könyve. A „Szepesi Lapok“ 25 éves fennállásának emlékére. Ára 5 korona. Igló, 1909. Szepesi Lapok nyomdavállalat.

Igló szerepe a mai politikai helyzet kialakulásában. (Hieronymi Károly m. kir. kereskedelemügyi miniszter Úr ő excellenciájának szives emlékül.) Szepesi Lapok nyomdavállalat, könyvnyomdai műintézet, Igló.

Szepesi kalauz és címjegyzék. Szepesvármegye erkölcsi és anyagi támogatásával most készül.

